

BİNA VE YAPILARDAN SORUMLULUK KONUSUNDA YARGITAY KARARLARI

Binanın çatısına yeterince sağlamlaştırılmadan ve tehlike yaratacak şekilde sac levha monte edilmesi binanın kullanımına bağlı bir olgu olduğundan, Borçlar Yasası 58. maddesinde açıklanan binanın korunmasındaki kusur kapsamında değerlendirilmeli ve davalı bina sahibi zarardan sorumlu tutulmalıdır.

Davalıya ait olan ve yine davalı tarafından benzin istasyonu olarak kullanılan yerdeki binanın çatı aralığı ile merdiven arasındaki açıklığı kapatmak için konulmuş olan sac levhanın, kuvvetli rüzgarın etkisi ile yerinden kurtulup, yakıt almak için orada bulunan davacının yüzüne çarparak yaralanmasına neden olduğu anlaşılmaktadır. Borçlar Yasası'nın 58. maddesi gereğince bina sahibi, binanın iyi yapılmamasından veya korunmasındaki kusurdan kaynaklanan zararlardan sorumludur. Davalı bina sahibi olarak, binanın iyi yapılmamasından doğan zararlardan sorumlu olduğu gibi binanın iyi kullanılmaması, yeterli bakım yapılmaması gibi nedenlerden doğan zararlardan da sorumludur. Binanın çatısına yeterince sağlamlaştırılmadan ve tehlike yaratacak şekilde sac levha monte edilmesi binanın kullanımına bağlı bir olgu olduğundan BK. 58.maddesinde açıklanan binanın korunmasındaki kusur kapsamında değerlendirilmeli ve davalı zarardan sorumlu tutulmalıdır. Mahkemece, zarar kapsamı belirlenerek sonucuna göre hüküm kurulmak gerekirken, davanın tümünden reddedilmiş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bozulması gerekmiştir.

4.HD.28.11.2005, E.2004/16308 - K.2005/12788

Davalı tesisinde çıkan yangının, davacıya ait tesise sırayet etmesi sonucu uğranılan zararın tazminine ilişkin davada, bina malikinin kusursuz sorumluluğu söz konusu olduğundan, mahkemece davacının zararı belirlenip sonucuna göre karar vermek gerekir. (818/m.58)

Dava, davalı tesisindeki yangının davacıya ait tesise sırayet etmesi sonucu uğranılan zararın tazminine ilişkindir. Yangının davalıya ait tesiste çıktığında uyuşmazlık yoktur. Her ne kadar ceza davasında hükme esas alınan bilirkişi raporunda davalı şirketin yönetici ve ortaklarının yangının çıkışı ve söndürülmesinde herhangi bir kusur veya ihmallerinin bulunmadığı belirtilmiş ve bu nedenle mahkemece beraat kararı verilmiş ise de, yangının davalı şirket tesisinde çıktığı belirgindir. Borçlar Kanunu'nun 58. maddesi gereğince bina malikinin kusursuz sorumluluğu söz konusudur. O halde mahkemece davacının zararı belirlenip sonucuna göre karar vermek gerekir iken yazılı gerekçesiyle davanın reddi bozmayı gerektirmiştir.

11.HD. 04.03.2002, E.2001/9396 - K.2002/1867

Bina malikinin, binanın imal ve bakımı nedeni ile üçüncü kişilere verilecek zararlarda B.K. 58. maddesi hükmü uyarınca kusursuz sorumluluğu bulunmaktadır.

Davalıya ait atölyede çıkan yangının kendi atölyesine sıçraması sonucu maddi hasara uğradığını ileri süren davacının açtığı davada nedensellik bağı saptanıp sonucuna göre bir karar verilmelidir.

Davacı, davalıya ait atölyede çıkan yangının kendi atölyesine sıçraması sonucu maddi hasara uğradığını iddia ederek tazminat talebinde bulunmuştur. Yerel mahkeme, yangının çıkış sebebinin tespit edilemediği gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. Kural olarak bina maliki, binanın imal ve bakımı nedeni ile 3.kişilere verilen zarardan kusursuz sorumludur. İlliyet bağı ve sorumluluğu tayinde hataya düşülerek yazılı şekilde karar verilmesi hatalıdır.

7.HD. 30.09.2005, E.2005/2772 - K. 2005/2844

Davalı kiracının kusuru sebebiyle, malikin ise kusursuz sorumluluğunun bulunduğu gözetilerek, zarar miktarı saptanması ve sonucuna göre karar verilmesinin gerekir.

Binanın üçüncü katında oturan davalının oturduğu konuttan, sigorta ettirenin zemin kattaki mağazasına pis su sızıp sızamayacağı, sızması mümkün ise zararın miktarının ne olacağı noktalarında toplanan uyuşmazlıkta; tesisatın ve inşaatın yapılış tarzının uzman bilirkişi kuruluna incelettirilmesi, zararın davalıya ait daire pis su kanallarından kaynaklanıp kaynaklanmadığının saptanması, **davalı kiracı ise kusuru sebebiyle, malik ise kusursuz sorumluluğunun bulunduğu gözetilerek** zarar miktarı saptanmak ve sonucuna göre bir karar verilmek gerekirken, eksik inceleme ile hüküm tesisi doğru olmamıştır.

11.HD. 28.01.2002 , E. 2001/8397 - K. 2002/558

Bina temizliği sırasında düşen tuğlanın araç hasarına neden olmasından, bina maliki sorumludur.

Davacı sigorta şirketi, davalıya ait binanın temizliği sırasında, müşterişinin aracına düşen tuğla nedeni ile meydana gelen hasarın, TTK 1301. maddesine göre tazminini istemiştir. Davalı bina maliki söz konusu olayda, BK.58. maddede yer alan hükümlerin yanı sıra, BK 55.madde anlamında da sorumludur. Zararın davalıya ait binada yapılan temizlik sırasında düşen tuğla nedeniyle oluştuğu sabittir. O halde davalı, bina maliki olarak BK.nun 58 nci maddesi gereğince zarardan sorumlu olduğu gibi, binada çalışan diğer davalının düşürdüğu tuğla nedeniyle zarar oluştuğundan davalı bina maliki, BK.nun 55 nci maddesi gereğince de zarardan sorumludur. O halde davalı bina sahibine karşı açılan davanın kabulü gerekirken, yazılı gerekçeyle reddedilmesi bozmayı gerektirmiştir.

11.HD. 10.02.2004, E.2003/6462 - K.2004/1070

Yapımda eksiklik olması nedeniyle, kiracı kullansa bile bina malikinin kusursuz sorumluluğu vardır. (818/m.58)

Davacı vekili, davalıların maliki ve kiracısı oldukları dükkanlarda yaptıkları imalatta kullandıkları kimyevi madde atıklarının, müvekkiline ait işyerine zarar verdikleri gibi, söz konusu atıkların sağlığa zararlı olması nedeniyle, müvekkiline ait işyerinde iş kaybına maruz kaldığını ileri sürerek, iş kaybı karşılığı maddi tazminatın haksız fiilin başlangıç tarihinden itibaren işleyecek temerrüt faiziyle birlikte davalılardan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece, davalı malikin işyerini kiracısı olan diğer davalının kullanmış olması nedeniyle meydana gelen zarardan sorumlu olamayacağı gerekçesiyle, (bina maliki hakkındaki) istemin reddine karar verilmiştir. Karar, davacı vekilince temyiz edilmiştir.

Davacı vekilince bina sahibinin sorumluluğuna ilişkin olarak da dava açılmış olup, davalı bina sahibi M.K. 656 ve 661.maddeleri uyarınca meydana gelen zarardan sorumlu olup, olmayacağı karar yerinde değerlendirilip tartışılmadan, haksız eylemin kiracı tarafından gerçekleştirildiği gerekçesiyle davalı kiralayan hakkındaki davanın husumet yokluğundan reddine karar verilmiş olması hatalı olmuş ve kararın açıklanan nedenle davacı yararına bozulması gerekmiştir.

11.HD.16.06.2003, E.2003/940 - K.2003/6408

Davalının kusursuz sorumluluğunun bulunduğu, yangının önce davalıya ait binalarda başlayıp sigortalı binaya sıçradığı, davalıya ait binaların muhafaza ve bakımının yapılmadığı gerekçesiyle, davanın kabulüne dair verilen karar yasaya uygundur. (B.K. m.58)

Davacı vekili, müvekkili şirkete yangın sigortası ile sigortalı iki katlı aşşap binanın, davalının sorumluluğunda ve mülkiyetinde bulunan binada çıkan yangının sirayet etmesi sonucu hasara uğradığını, meydana gelen hasar bedelinin sigortalıya ödendiğini ileri sürerek, ödeme tarihinden itibaren yasal faizi ile tahsilini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece, iddia, savunma, toplanan kanıtlar ve benimsenen bilirkişi raporuna göre, davalının kusursuz sorumluluğunun bulunduğu, yangının önce davalıya ait binalarda başlayıp sigortalı binaya sıçradığı, davalıya ait binaların muhafaza ve bakımının yapılmadığı gerekçesiyle, davanın kabulüne karar verilmiştir.

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına ve BK. m.58 gereğince davalı malikin meydana gelen zarardan sorumlu bulunmasına göre, davalı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir.

11.HD.28.6.2005, E.2004/9768 - K.2005/6892

Bir binadan bir başka binaya, su sızması eylemi ile zarar verilmesi durumunda, kiracının BK.41. vd. madde hükümlerine dayalı kullanıma ilişkin kusur sorumluluğu veya BK. 58. madde hükmünde yazılı bina maliki olarak kusursuz sorumluluğu ya da her ikisinin birlikte sorumluluğu söz konusudur.

Yerleşik Yargıtay uygulamasına göre BK. 58.madde hükmü uyarınca, bir bina veya imal olunan herhangi bir şeyin maliki, o şeyin fena yapılmasından yahut muhafazasındaki kusurdan dolayı sorumludur. Bu maddedeki sorumluluk, objektif özen yükümlülüğüne aykırılıktan doğan "ağırlaştırılmış" bir kusursuz sorumluluk halidir. Bina içindeki su tesisatı da maddede açıklanan "imal olunan şey" kavramına dahildir. Diğer yandan, özel hukuk sorumluluğu bakımından her zaman kusur (kast veya ihmâl) unsurlarının bulunması zorunlu değildir. Zararın, hukuka aykırı bir davranıştan doğması yani objektif koşulun gerçekleşmesi yeterli olup, ayrıca sübjektif koşula diğer anlatımla

kusura ihtiyaç yoktur. Özellikle kusursuz sorumluluk hallerinde durum böyledir. Zarar, ihmalden de kaynaklanabilir ve ihmali yapan sorumlu olur.

Bu açıklamalar çerçevesinde, somut olaya dönüldüğünde, hükme esas alınan makine mühendisi bilirkişinin raporunda, hasarın musluğun açık bırakılması sonucu oluştuğu hususunda, somut hiçbir gerekçe gösterilmediği gibi, raporda dayanılan ekspertiz raporunda da "Lavabonun vanasının kapatılmış ve sökülmüş olduğu" yazılı olup, hasar nedeni hakkında başkaca somut bir açıklama bulunmamaktadır.

O halde, yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde, hasar nedeninin binanın yapımından ya da kullanımdan hangisi olduğunun açıkça ortaya konulması ve buna göre bina malikinin sorumluluğunun BK. 58.maddesi hükmüne dayalı olarak tartışılması ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeye dayalı yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamıştır.

11.HD.29.6.2006, E.2005/7308 - K.2006/7693

Bina malikinin, binanın gereği gibi yapılmamasından dolayı kusursuz sorumluluğu vardır. (818/m.58, 1086/m.275)

Olay tarihi itibarıyla ilgili taşınmazda pay sahibi olan davalılar Kat Mülkiyeti Kanununa göre ortak yer sayılan binanın dış kolonlarındaki bakım eksikliğinden kaynaklanan ve sigortalı araçta meydana gelen zarardan payları oranında sorumlu oldukları gibi, yine olay tarihinde taşınmazda pay sahibi olduğu anlaşılan davacının payı oranında da tazminattan indirim yapılması gerekir.

Davacı vekili, davalıların maliki ve hissedarı buldukları işyerinden düşen beton parçalarının müvekkili şirkete kasko sigortalı araçta hasara neden olduğunu ve hasar bedelinin sigortalılarına ödendiğini açıklayarak, ödeme tarihinden itibaren yasal faizi ile davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı vekili, davacının park yasağı olan yerde aracını park ettiği için kusurlu olduğunu ve araç sahibinin binada hissedar olduğunu savunarak davanın reddini istemişlerdir.

Mahkemece davanın reddine karar verilmiş ise de, verilen karar dosya içeriğine uygun düşmemektedir. Şöyle ki; Borçlar Kanununun 58. maddesi uyarınca bina malikinin binanın gereği gibi yapılmamasından dolayı kusursuz sorumluluğu vardır. Olay tarihi itibarıyla ilgili taşınmazda pay sahibi olan davalılar Kat Mülkiyeti Kanununa göre ortak yer sayılan binanın dış kolonlarındaki bakım eksikliğinden kaynaklanan ve sigortalı araçta meydana gelen zarardan payları oranında sorumlu oldukları gibi, yine olay tarihinde taşınmazda pay sahibi olduğu anlaşılan davacının payı oranında da tazminattan indirim yapılması gerekir. O halde, taşınmazın bulunduğu yerde HUMK'nun 275. maddesi uyarınca bir inşaat, bir mimar ve bir de makine mühendisinden oluşturulacak bilirkişi kurulu marifetiyle keşif yapılarak ve olay tarihi itibarıyla tarafların kusur oranlarının ve sigortalı araçta meydana gelen gerçek hasar miktarının tespiti ile dosyadaki tüm deliller birlikte değerlendirilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmiş olması doğru görülmemiştir.

17.HD.31.01.2008, E. 2007/3175 - K.2008/413

Bir bina veya imal olunan herhangi bir şeyin maliki, o şeyin fena yapılmasından yahut muhafazasındaki kusurdan dolayı sorumludur. Bu sorumluluk, objektif özen yükümlülüğüne aykırılıktan doğan "ağırlaştırılmış" bir kusursuz sorumluluk halidir.

Bina içindeki elektrik tesisleri "imal olunan şey" kavramına dahildir. Diğer yandan özel hukuk sorumluluğu bakımından her zaman kusur (kast veya ihmali) unsurlarının bulunması zorunlu değildir. Bu gibi hallerde, zararın, hukuka aykırı bir davranıştan doğması yani objektif koşulun gerçekleşmesi yeterli olup, ayrıca subjektif koşula diğer anlatımla kusura ihtiyaç yoktur. Özellikle kusursuz sorumluluk hallerinde durum böyledir. Zarar, ihmalden de kaynaklanabilir ve ihmali yapan sorumlu olur.

Dava, yangın sigorta poliçesine dayalı tazminat alacağının rücu tahsili istemine ilişkindir. Mahkemece, hükme esas bilirkişi kurulu raporu esas alınarak, yazılı gerekçelerle, davalının yangından sorumlu tutulamayacağı sonucuna varılmış ise de, bu sonuç dosya kapsamına uymadığı gibi eksik incelemeye de dayanmaktadır.

İtfaiye ve Emniyet Amirinin ortak olarak düzenledikleri yangın Zabıt Varakasında, davalının evindeki mangaldan düşen ateş parçasının yangına neden olduğu tesbitine yer verilmiş, aynı tarihli diğer bir yangın tutanağında ise, yangının tahminen elektrik tesisatından kaynaklandığı tesbiti yazılıdır. Davalı, ceza hakimi huzurunda yaptığı savunmasında, sobaya çalı çırpı atıp, komşuya geçtikten sonra yangının çıktığını, ancak sobayı yakmadığını beyan etmişken, olaydan hemen sonra polisçe alınan ifadesinde ise, yaşlılığı nedeniyle sobayı yakıp yakmadığını hatırlamadığını bildirmiş, her iki ifadesinde de yangının kendi evinden başladığını açıklamıştır. Yangının çıkış yerinin davalının evi olduğu dosya kapsamı ile de sabit iken, çıkış yerinin belirlenemediği gerekçesi isabetli değildir.

Yangının çıkış nedeni, davalının ya kiracı olarak BK. 41 nci vd. madde hükümlerine dayalı binanın ve tesisatının kullanımına ilişkin kusur sorumluluğunu yada aynı kanunun 58 nci madde hükmünde yazılı bina maliki olarak kusursuz sorumluluğunu ortaya koyacağından, bu nedenin tesbiti önem taşımakla birlikte, davalının bu iki olasılık dışında sorumluluktan kurtulmasını gerektiren başka bir hukuki nedenin ya da maddi vakıanın varlığı ne iddia edilmiş, ne savunulmuş, ne de dosyaya yansımıştır.

Yerleşik Yargıtay uygulamasına göre B.K.nun 58 nci madde hükmü uyarınca, bir bina veya imal olunan herhangi bir şeyin maliki, o şeyin fena yapılmasından yahut muhafazasındaki kusurdan dolayı sorumludur. Bu maddedeki sorumluluk, objektif özen yükümlülüğüne aykırılıktan doğan "ağırlaştırılmış" bir kusursuz sorumluluk halidir. Bina içindeki elektrik tesisleri maddede açıklanan "imal olunan şey" kavramına dahildir. Diğer yandan özel hukuk sorumluluğu bakımından her zaman kusur (kast veya ihmali) unsurlarının bulunması zorunlu değildir. Bu gibi hallerde, zararın, hukuka aykırı bir davranıştan doğması yani objektif koşulu gerçekleşmesi yeterli olup, ayrıca subjektif koşula diğer anlatımla kusura ihtiyaç yoktur. Özellikle kusursuz sorumluluk hallerinde durum böyledir. Zarar, ihmalden de kaynaklanabilir ve ihmali yapan sorumlu olur.

Bu durumda, mahkemece her iki yangın tutanağında imzası bulunan görevlilerin tanık sıfatıyla dinlenilmesi, çıkış nedenine ilişkin tutanaklar arası farklılığın giderilmesi, içinde inşaat, sigorta ve elektrik alanlarından seçilecek uzmanların bulunduğu başka bir bilirkişi kurulundan denetime elverişli rapor alınması, davalının kiracı veya bina maliki sıfatlarından hangisine sahip olduğunun belirlenmesi, B.K. 41 vd. ya da 58 nci madde hükümlerine dayalı sorumluluğunun somut olay bakımından tartışılması sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeye dayalı yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamıştır.

11.HD. 27.09.2004, E.2003/14407 - K.2004/8866

Davalıya ait işyerindeki LPG tankının patlaması sonucu, sigortalı işyerinin gördüğü zararda, kusursuz sorumluluğu düzenleyen BK.m.58. gereğince bina maliki sorumlu olup, 3.kişilerin kusuru ancak kendi iç ilişkilerinde değerlendirileceğinden, ceza davası sonucunun beklenmesi gerekmemektedir. (6762/m.130, 818/m.58)

Davacı vekili, davalıya ait işyerinde meydana gelen infilak sonucunda davacının sigortalısına ait işyerinin zarar gördüğünü, zararın sigortalıya tazmin edildiğini ileri sürerek, TTK.nun 1301. maddesi gereğince hasar bedelinin ödeme tarihinden itibaren faizi ile birlikte rücuen davalıdan tahsilini istemiştir.

Davalı vekili, müvekkiline ait işyerindeki infilaka, müteahhidin çalışanı olan iş makinası operatörünün kusurunun neden olduğu gibi müteahhit şirket ve hatalı doğalgaz projesini onaylayan İgdaş A.Ş. ile infilak eden LPG tankını usulüne uygun yerleştirmeyen ve bakımını yapmayan Aygaz A.Ş.'nin zarardan sorumlu olduklarını, ceza mahkemesindeki derdest davanın bekletici sorun yapılması gerektiğini, zararın abartılı olduğunu savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna göre, davalıya ait işyerindeki LPG tankının patlaması sonucunda davacının sigortalısına ait işyerinin gördüğü zararda bina malikinin kusursuz sorumluluğunu düzenleyen BK.58.maddesi gereğince davalı şirketin sorumlu bulunduğu, 3.kişilerin kusurunun ancak kendi iç ilişkilerinde değerlendirilebileceği, bu nedenle ceza davası sonucunun beklenmesi gerekmediği gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir. Kararı davalı vekili temyiz etmiştir.

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davalı vekilinin yerinde görülmemeyen tüm temyiz itirazlarının reddi ile kararın onanması gerekmektedir.

11.HD.21.09.2006, E.2005/6094 - K.2006/9036

Bina ve yapı malikinin sorumluluğu, objektif özen yükümlülüğüne aykırılıktan doğan, ağırlaştırılmış bir kusursuz sorumluluktur. Zarar ile özen eksikliği arasında uygun nedensellik bağının varlığı sorumluluk için yeterlidir.

Nedensellik bağının, mücbir sebep, mağdur veya üçüncü kişinin ağır kusuru sonucu kesilmesi halinde malikin sorumluluğundan sözedilemez. Ancak, malikin "ek kusuru" varsa, nedensellik bağının kesilmesi sorumluluğu ortadan kaldırmaz.

İmal olunan şey nedeniyle malikin sorumluluğundan sözedilebilmesi için, zarar ile özen eksikliği arasında uygun illiyet bağının bulunması yeterlidir. Uygun illiyet bağının, mücbir sebep, mağdur veya üçüncü kişinin ağır kusuru sonucu kesilmesi halinde malikin sorumluluğundan sözedilemez. Ancak; imal olunan şey malikinin ek kusuru varsa, illiyet bağının kesilmesi sorumluluğu ortadan kaldırmaz. (818/m.58)

Davacı, kiracı olarak oturduğu **evinin damında oynayan çocuklarının, davalıya ait gerilim hattından etkilenerek ölüp yaralandıklarını** bildirerek, tazminat istemiştir.

Dava, Borçlar Kanununun 58.maddesindeki "imar olunan şeyden malikin sorumluluğu" esasına dayanmaktadır. Burada sözkonusu olan, **objektif özen yükümlülüğüne aykırılıktan doğan, ağırlaştırılmış bir kusursuz sorumluluktur.** Zarar ile özen eksikliği arasında uygun illiyet bağının varlığı sorumluluk için yeterlidir. Uygun illiyet bağı mücbir sebep, mağdur veya üçüncü kişinin ağır kusuru sonucu kesilirse, sorumluluktan sözedilemez. Ancak, imal olunan şey malikin **ek kusuru** varsa, illiyet bağının kesilmesi malikin sorumluluğunu ortadan kadırmaz.

Somut olayda, davalıya ait gerilim hattı, hatta çok yakın bina üzerinden geçtiği için kaza meydana gelmiştir. Elektrik hattının yapımı, sırasında irtifak kamulaştırması yapıldığından ve **binanın sonradan yükseltilendiğinden** sözedilmekte ise de, bu konularda ayrıntılı araştırma yapılmamıştır. Olay yerinde irtifak kamulaştırması yapılıp yapılmadığı yapılmışsa elektrik hattının geçmesinden sonra bölgedeki yapılaşma, özellikle sözkonusu binadaki kat ilavesi yoluyla meydana gelebilecek tehlikenin bertaraf edilmesi için davalının neler yapabileceği üzerinde durularak, davalının objektif sorumluluğu, bu sorumluluğun herhangi bir nedenle kalkıp kalkmadığı, ek kusur bulunup bulunmadığı araştırılmaksızın, yetersiz rapora dayanarak davanın reddine dair karar verilmesi doğru bulunmamıştır.

4.HD.24.02.1997, E.1996/11374 K.1997/1191

Bir bina veya imal olunan herhangi bir şeyin maliki, o şeyin fena yapılmasından yahut muhafazasındaki kusurdan dolayı sorumludur. Bu objektif özen yükümlülüğüne aykırılıktan doğan "ağırlaştırılmış" bir kusursuz sorumluluk halidir. Diğer yandan özel hukuk sorumluluğu bakımından her zaman kusur unsurlarının bulunması zorunlu değildir. Bu gibi hallerde, zararın, hukuka aykırı bir davranıştan doğması yani objektif koşulu gerçekleşmesi yeterli olup, ayrıca sübjektif koşula diğer anlatımla kusura ihtiyaç yoktur. (818/m. 58, 463,481)

Yerleşik Yargıtay uygulamalarına göre BK.58.madde hükmü uyarınca, bir bina veya imal olunan herhangi bir şeyin maliki, o şeyin fena yapılmasından yahut muhafazasındaki kusurdan dolayı sorumludur. Bu maddedeki sorumluluk, objektif özen yükümlülüğüne aykırılıktan doğan "ağırlaştırılmış" bir kusursuz sorumluluk halidir. Binaya ait duvar da maddede açıklanan "imal olunan şey" kavramına dahildir. Diğer yandan özel hukuk sorumluluğu bakımından her zaman kusur (kast veya ihmali) unsurlarının bulunması zorunlu değildir. Bu gibi hallerde, zararın, hukuka aykırı bir davranıştan doğması yani objektif koşulu gerçekleşmesi yeterli olup, ayrıca sübjektif koşula diğer anlatımla kusura ihtiyaç yoktur. Özellikle kusursuz sorumluluk hallerinde durum böyledir. Zarar, ihmalden de kaynaklanabilir ve ihmali yapan sorumlu olur.

Dava, kasko sigortası sözleşmesine dayalı maddi tazminat istemine ilişkin olup, davalı vekilince, olay günü, Eskişehir'de alışılmışın dışında bir fırtına olduğu şeklinde, mücbir sebep savunmasında bulunmuş olup, bu husus tartışılıp değerlendirilmeksizin, eksik incelemeye dayalı olarak hüküm kurulması doğru olmamış ve bu nedenle hükmün davalılardan otopark işletmecisi yararına bozulması gerekmiştir.

Davacı vekilinin temyiz istemine gelince, davacının sigortalısı, davalının işlettiği otoparka aracını bırakmış ve araç burada hasara uğramış olup, buna göre sigortalı ile davalı otopark işletmecisi arasında BK.463 ve devamı maddelerinde düzenlenmiş olan vedia (saklama) sözleşmesi ilişkisi kurulmuştur. Bu durumda, anılan davalının sorumluluğunun BK.481.maddesi kapsamında, ardiyecinin saklama borcunu kötü ifa etmiş olmasından kaynaklandığının kabulü ile, bu çerçevede kusur durumunun değerlendirilmesi ve sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken, somut olaya uymayacak şekilde verilen karar doğru olmamış ve bu nedenle de hükmün davacı yararına bozulması gerekmiştir.

11.HD.18.01.2007, E.2005/13473 - K.2007/443

Kiracı kullansa bile, doğan zarardan bina maliki sorumludur .(818/m.58)

Davacı vekili, müvekkili şirkete sigortalı işyerinin çatısının yağın kar nedeniyle çöktüğünü ileri sürerek, müvekkilince ödenen bedelin işyerinin maliklerinden rücu tazminini istemiştir.

Davalılar vekili, dava konusu taşınmazın davacı şirketin sigortalısına kiralanmasından sonra, kiracının işyerinin çatısına tabela astığını, bu tabelanın karın aşağı kaymasına engel olup, biriken karın ağırlığının olayın meydana gelmesine neden olduğunu savunmuştur. Yargılama sırasında alınan bilirkişi raporu ve iki ek raporda, "çatının taşıyıcı sistem bakımından mühendislik, üst örtü tasarımı bakımından mimarlık ilke ve kurallarına uyulmadan yapıldığı, çatı yapıldıktan sonra kendi ağırlığı altında durabildiği, üzerine kar yükü gelmesiyle çöktüğü, geçerli yönetmeliklere göre çatının 75 kg/m2'lik kar yükünü taşıması gerektiği, çatıdaki aşırı yetersizlikler nedeniyle çatının çöktüğü ve bina sahiplerinin tam kusurlu olduğu" belirtilmiştir. Davacı tarafın yokluğunda bir kısım davalılar tarafından yaptırılan tespit sonrası düzenlenen bilirkişi raporunda da, bina çatısının, tespit tarihinden

önce yaklaşık bir hafta süre ile devam eden kar yağışları sonucu çatı üzerinde biriken kar yüküne dayanamayıp çöktüğü kanısına varıldığı belirtilmiş, çatının ön tarafına konulan tabelanın çatının çökmesinde etken olup olmadığı açıkça belirtilmemiştir.

Dava konusu işyeri çatısının mukavemeti, üst kısma konulan tabela dolayısıyla çatıyı ne kadar kar birikebileceği, tabela konulmasa idi, yağın kar dolayısıyla çatının çökme tehlikesinin var olup olmadığı teknik bir bilgi ve incelemeyi gerektirdiğinden, HUMK.nun 275. maddesi uyarınca bu konuda uzman bilirkişi veya kişilerin görüşüne başvurulmalıdır. Mahkemece, bu yönde alınan bilirkişi raporu yeterli görülmediği takdirde, yeni bir uzman heyetten rapor alınması gerekirken, bilirkişi raporunun aksine, çatının ön tarafına konulan tabelanın olayın meydana gelmesinde en az %50 oranında etken olduğu gerekçesiyle yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, hükmün bu nedenle davacı yararına bozulması gerekmektedir.

11.HD.20.02.2007, E.2005/11830 - K.2007/3191

Elektrik hatlarındaki bozukluk ve bakım eksikliğinden tesis sahibi sorumludur.

Davalılara ait elektrik hattı bir tesisdir. Bu nedenle bu tesislerden meydana gelmiş bir zararın bulunması, zararlar tesisin faaliyeti arasında uygun illiyet bağı olması ve hukuka aykırılık unsurları gerçekleştiği takdirde, kusur aranmaksızın sorumluluk doğacaktır. Kaldı ki, bu tesisin yapımındaki bozukluk ve bakımındaki eksiklik de tesis sahibinin kusurunu gösterir. Somut olayda davalıların uygun olmayan malzeme ile hattın yapılmasında, kopan elektrik telinin onarılmamasında, eskiyen aksamın yenileri ile değiştirilmesinde özensiz davrandıkları açıktır. Bu nedenle zarardan sorumlu olduklarının kabulü gerekir. Davacıya ait ineğin yasaklanan araziye girmiş bulunması sorumluluğu ortadan kaldıran bir neden değildir. Bu husus ancak tazminatın kapsamıyla ilgili olup, belirlenecek miktarın tayininde gözönüne alınmalıdır.

4.HD.22.05.2003, E.2003/1798 K.2003/6720

Dava bina malikinin hukuki sorumluluğu esasına göre açıldığına göre, mahkemece bu husus taraflara açıklattırılarak davalıların yangının çıktığı 3 nolu bağımsız bölümün maliki sıfatını taşıyıp taşımadıkları soruşturularak buna göre hüküm kurulması gerekir.

Davacı vekili, müvekkiline sigortalı işyeri ve emtianın davalıların maliki buldukları zemin kattan çıkan yangın sonucu hasar gördüğünü ve sigortalıya tazminat ödendiğini ileri ödeme tarihinden itibaren iskonto faiziyle birlikte davalılardan tahsilini talep ve dava etmiştir. Mahkemece, yangının oluşumunda davalıların kusursuz sorumluluğu bulunduğu gerekçesiyle Dava bina malikinin hukuki sorumluluğu esasına göre açıldığına göre, mahkemece bu husus taraflara açıklattırılarak davalıların yangının çıktığı 3 nolu bağımsız bölümün maliki sıfatını taşıyıp taşımadıkları soruşturularak buna göre hüküm kurulması gerekirken bu hususun gereğince araştırılmadan hüküm kurulması doğru olmadığı gibi Dairemizin onama kararındaki gerekçe de yukarıdaki açıklamaya uygun düşmediğinden davalılar vekilinin karar düzeltme isteminin bu yönden kabulüne karar verilmesi gerekmiştir.) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmeye yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerekçelerine nedenlere göre, Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

HGK.16.04.1997, E.1997/11-16 K.1997/331

Banyo küvet ve şofbenler yapı eseri sayılır. Bu nedenle şofbenin bakım ve onarım yükümlülüğü bina malikine ait olup, şofbenin neden olduğu hasardan dolayı bina maliki sorumludur. Kiracılar ise, bir haksız fiil işlemişler ise bina maliki ile birlikte sorumlu olurlar.

Dava, konut sigorta sözleşmesine dayalı alacağın rücu tahsili istemine ilişkindir.

Mahkemece, davacıya sigortalı konutun, davalıların maliki ve kiracısı oldukları dairede bulunan şofbenin borusunun patlaması nedeniyle akan suyun sızması sonucu hasara uğradığı tespit edildikten sonra, şofbenin mütemmim cüz 'değil teferruat niteliğinde olduğu ve menkul hükmündeki şofbenin davalı bina malikinin değil, kiracıların tasarrufunda bulunduğu gerekçesiyle, bina maliki davalı hakkındaki davanın reddine, kiracılar hakkındaki davanın ise kabulüne karar verilmiştir.

Oysa, binanın banyo küvet ve şofbenleri, BK.58.maddesi anlamında bina ve inşaa eseri, diğer bir deyişle yapı eseri sayılır. Dolayısıyla şofbenin bakım ve onarım yükümlülüğü davalı bina malikine ait olup, şofbenin neden olduğu hasardan dolayı, bina malikinin BK.58.maddesi anlamında sorumluluğu bulunmaktadır. Kiracılar ise ancak BK. 41.maddesi anlamında bir haksız fiil işlemişlerse,

bina maliki ile birlikte aynı Yasa'nın 51. maddesi uyarınca eksik teselsül hükümlerine göre sorumlu olurlar. (Fikret Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 6. Bası, Cilt-1, S: 636, 640)

Somut uyuşmazlıkta ise davalı kiracılar olay sırasında evde olmadıklarını bildirmişler, ayrıca bu hususta mahkemece görüşüne başvurulmuş bilirkişi raporunda da, kiracıların sorumlu olabilmesi için ancak bir kullanım hatasının bulunması gerektiği, kiracılardan şofbeni ve borusunu devamlı şekilde kontrol ederek patlayıp patlamadığını belirlemelerinin mümkün olmadığı, dolayısıyla kiracıların bir kusur ve sorumluluğunun bulunmadığı bildirilmiştir. Bu durum karşısında mahkemece, davalı kiracıların BK'nın 41. maddesi anlamında ihmal derecesinde dahi bir kusur ve sorumluluklarının bulunmadığı gerekçesiyle, davalı kiracılar hakkındaki davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı olduğu şekilde hüküm kurulması doğru olmamış, kararın bozulması gerekmiştir.

11.HD.13.11.2006 E. 2005/10876 K. 2006/11576

Bağımsız bölümü kiraya veren kat malikinin bu bölümde ortaya çıkan tesisat bozukluklarından ötürü başkalarının uğradığı zarardan Kat Mülkiyeti Kanununun 9.maddesi delaletiyle BK.nun 58. maddesi uyarınca kendisi de sorumludur.

Taraflar arasındaki ortak tesislerden bulunan binadaki su borularının su sızdırması nedeniyle meydana gelen zararın tazmin edilmesi ve arızanın da davalı tarafından giderilmesi davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; davanın husumet yönünden reddine dair verilen hükmün Yargıtay'ca incelenmesi davacılar tarafından süresi içinde verilen dilekçe ile istenilmiş olmakla dosyadaki kağıtlar okunup iş anlaşıldıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Davacılar, davalıya ait bağımsız bölümdeki borulardan sızan pis suların hasara sebebiyet verdiğinden zararın tazminini dava etmişlerdir. Mahkemece hasara sebebiyet veren bağımsız bölümde kiracılar oturduğundan, bu bağımsız bölümün kat maliki olan davalıya husumet düşmeyeceğinden dava reddolunmuştur. Bağımsız bölümü kiraya veren kat malikinin bu bölümde ortaya çıkan tesisat bozukluklarından ötürü başkalarına yapılan zarardan Kat Mülkiyeti Kanununun 9.maddesi delaletiyle BK.nun 58. maddesi uyarınca kendisi de sorumludur.

4.HD.03.10.1980 E. 1980/4230 K. 1980/6880

Kömür çıkarma faaliyeti sırasında gerekli fenni önlemlerin alınmaması sonucu arazi içindeki toprak tabakalarının dengelerini kaybetmesi ve arz üzerinde taşmanların oluşması nedeniyle davacılar a ait evin oturulamayacak duruma gelmesinden maden imtiyaz sahibi sorumludur. (818/m.58)

Dava, haksız eyleme dayanan ödence istemidir. Davacılar sahibi buldukları 5 ve 17 sayılı parsellerin zemini altına rastlayan bölgede kömür madeni işleten davalı idarenin gerekli dikkat ve özeni göstermemesi, önlem almaması fen kurallarına uymaması sonucu 5 sayılı parsel üzerindeki yapının zarar gördüğünü ve her iki parseldeki arazide değer kaybı olduğunu ileri sürerek zararın ödetilmesini istemişlerdir. Mahkeme üzerinde, yapı bulunmayan 17 sayılı parsel ile ilişkin isteği reddetmiş ve kararın bu bölümü temyiz edilmediğinden kesinleşmiştir.

Mahkemece yerinde yapılan uygulamada dinlenen bilirkişiler davalı idarenin kömür çıkarma faaliyeti sırasında gerekli fenni önlemleri almaması sonucu arazi içindeki toprak tabakalarının dengelerini kaybettiğini ve arz üzerinde taşmanların oluştuğunu bu nedenle davacılar a ait evin oturulamayacak duruma geldiğini ve arsanın değerinin düştüğünü bildirmişlerdir. 4.5.1966 tarih 966/6-4 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı ile "maden imtiyazı sahibinin imtiyaz alanı içinde ocak açıp cevher çıkartması sırasında oluşan boşlukları tutan her türlü tesisi gerekli sağlamlıkta ve üzerindeki toprağa ve yapılara zarar vermeyecek nitelikte yapmaması halinde, doğacak zarardan işletmenin BK. nun 58. maddesi hükmünce ve kusursuz sorumluluk esasları uyarınca sorumlu tutulacağı" karara bağlanmıştır.

HGK.10.12.1979, E.1978/4-301 K.1979/1629

Okulda merdivenlerden düşerek yaralanan öğrenci - Okul idaresinin sorumluluğunun belirlenmesi (818/m.58)

Dava, tazminat istemine ilişkindir. Davacıların davalı şirkete ait Özel İlkokul'un 4.sınıfında okuyan oğulları, okul çıkışında 3.katta bulunan sınıftan aşağı merdiven trabzanlarından kayarak inmek isterken düşerek beden gücü kaybı oluşacak şekilde yaralanmıştır. Davacılar ilkökul eğitimi verilen binanın öğrencilerin yaş durumu dikkate alınmadan ve ilkökul çağındaki çocukların kendini yeterince koruyamayacağı gözlemlenmeden merdivenin açık yapılması ve merdiven korkuluklarının yeterli yükseklikte olmaması nedeniyle olayın meydana geldiğini, küçük A.nın beden gücü kaybı oluşacak şekilde yaralandığını, maddi ve manevi kayıplarının bulunduğunu belirterek tazminat isteminde bulunmuşlardır.

1.Yargılama sırasında bilirkişi görüşüne başvurulmuş, hükme esas alınan raporda kazanın meydana geldiği merdivenlerin korkuluklarının standartlara uymadığı ve merdiven boşluklarında kazayı önleyici önlem alınmadığından davalının kusurlu olduğu belirtilmiş ve yerel mahkemece rapor ile BK.58.maddesi çerçevesinde davalının sorumluluğu bulunduğu belirlendiğinden anılan rapor hükme esas alınmış, olayın meydana geldiği okul binasının projesine ve kullanım amacına uygun yapıp yapılmadığı konusunda araştırma yapılmamıştır. Dosya içinde mevcut Milli Eğitim Bakanlığı'nın yazısı ile davalı şirkete ait okula Ankara Valiliği'nce ruhsat verildiği ve okul binasının standartlara uygun olduğuna ilişkin yazı değerlendirilmemiştir. Açıklanan yönler gözetilmeksizin eksik inceleme ile karar verilmiş olması bozmayı gerektirir.

2.Davacı, dava konusu olayın meydana geldiği sırada ilkokul 4.sınıf öğrencisi ve on yaşındadır. Üçüncü kattan aşağıya merdiven korkuluklarından kayarak inmeye çalışırken düşerek yaralanmıştır. Olayın bu gelişim biçimi göz önüne alınarak yerel mahkemece davacı tarafın olaya etkin kusurunun değerlendirilmemiş olması da bozma nedenidir.

4.HD.13.05.1997, E.1996/14295 K.1997/5188

Davalının konutundan, pis su sızıp sızmayacağı, sızması mümkün ise zararın miktarı konusunda toplanan uyuşmazlıkta ispat yükü davacı tarafta olup, uyuşmazlığın çözümü de keşfe bağlıdır.

Davalı kiracı ise BK.41. maddesi uyarınca kusur, malik ise aynı kanun'un 58. maddesi uyarınca kusursuz sorumluluğunun bulunduğu gösterilmek, zararın miktarı da tespit ettirilmek sonucuna göre karar verilmek gerekir. (4721/m.6 818/m.41,58,104)

Davalının konutundan, sigorta ettirenin konutuna pis su sızıp sızmayacağı, sızması mümkün ise zararın miktarı konusunda toplanan uyuşmazlıkta ispat yükü davacı tarafta olup, uyuşmazlığın çözümü de keşfe bağlıdır. Ayrıca davalı tarafa kesin süre verilmesi gereklidir. Mahkemece, masraflar davacı tarafa yüklenerek, kesin süre verilerek tesisatın ve inşaatın yapılış tarzı mahallinde uzman bilirkişi ya da kuruluna incelettirilmesi, davalı kiracı ise kusur, malik ise kusursuz sorumluluğunun bulunduğu gösterilmesi ve zarar miktarının da tespit ettirilerek karar verilmesi gerekir.

Davacı vekili, davalının maliki olduğu evin banyo su boruları kaçağı ile akan suların, müvekkiline ev paket sigorta poliçesi ile sigortalı daireye hasar verdiğini, oluşan hasar bedelinin müvekkilince sigortalısına ödendiğini, tahsili için başlatılan takibin, davalının haksız itirazı üzerine durduğunu ileri sürerek, itirazın iptaline, % 40 icra inkar tazminatına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı, arada bir kat daha bulunduğunu, sigortalı eve su sızmasının mümkün olmadığını duruşmada savunarak, davanın reddini istemiştir.

Uyuşmazlık, binanın 3. katında oturan davalının konutundan, sigorta ettirenin zemin kattaki konutuna pis su sızıp sızmayacağı, sızması mümkün ise zararın miktarı noktasında toplanmaktadır.

Dosya üzerinde inceleme yapan (mali müşavir sıfatı bulunan) bilirkişi, davalı konutundan sızmanın zarara neden olduğu sonucuna varan ve miktar ortaya koyan ekspertiz raporuna katılmakla yetinmiştir. Davalının rapora itirazı ve keşif yapılmakla durumun tespitini istemesi üzerine, mahkemece, masrafların davalı yüklendiği keşif ara kararı verilmiş, davalı yatırmayınca ara karardan dönülmüş ve bilirkişi raporu doğrultusunda hüküm tesis edilmiştir.

Oysa, MK.6.madde hükmü uyarınca, ispat yükü davacı tarafta olup, uyuşmazlığın çözümünün keşfe bağlı olduğu kuşkusuzdur. Kaldı ki, davalı tarafa kesin süre dahi verilmemiştir. Mahkemece, masrafları davacı tarafa yüklenerek, kesin süre verilmek uyulduğunda tesisatın ve inşaatın yapılış tarzı mahallinde uzman bilirkişi ya da kuruluna inceletilmek, davalı kiracı ise BK'nun 41. maddesi uyarınca kusur, malik ise aynı kanun'un 58. maddesi uyarınca kusursuz sorumluluğunun bulunduğu gösterilmek, zararın miktarı da tespit ettirilmek sonucuna göre karar verilmek gerekirken, eksik inceleme ile ve yazılı gerekçelerle hüküm tesisi doğru olmamıştır.

11.HD.18.02.2002 E. 2001/9130 K. 2002/1365

Çocuğun yaktığı ateş sonucu çıkan yangının komşuya zarar vermesinden bina sahibi sorumludur. (818/m. 58 743/m.320)

Evinde çıkan yangının yayılması ile komşusuna zarar veren davalı, bu zararı BK. 58 ve MK. 320.maddelerine göre tazmin ile mükelleftir. Yangını kendisinin değil 10 yaşındaki çocuğunun çıkartmış olması durumu değiştirmez.

HGK. 28.10.1983 E. 1980/4-3052 K. 1983/1034

Bina sahibinin sorumluluğu, kusursuz (objektif) sorumluluğa dayanmaktadır.

Kusursuz sorumluluk hallerinde zarar görenin ağır kusurunun illiyet bağımlı kesseceği kabul edilir. Ne var ki, bunun için öncelikle kusursuz sorumlu olanın, olay içinde "ek kusur"unun bulunmaması da zorunludur.

Davacı, davalıya ait binanın imar kurallarına uygun olarak yapılmaması ve bu şekilde kullanılması nedeniyle zarar gördüğünü ileri sürerek tazminat isteğinde bulunmuştur. Mahkeme, olayda davacının ağır kusurlu olduğunu kabul ederek isteğin reddine karar vermiştir.

Bina sahibi olan davalının sorumluluğu, BK.58.maddesinden kaynaklanmaktadır. Bilindiği gibi 58.madde kusursuz yani objektif bir sorumluluğa dayanmaktadır. Zarar ile binanın kullanılması arasında illiyet bağımlı bulunması sorumluluk için yeterlidir, ayrıca kusur aranmamaktadır.

Olayımızda **davacının ağır kusurlu olduğu** tartışmasızdır. Çünkü, kendisine ikaz edilmesine rağmen, **binanın terasına çıkmış ve tehlikeli olduğunu bildiği elektrik teline elindeki yün örme şişiyi dokunmak suretiyle ağır yaralanmıştır.** Ne var ki, davalı da **bina maliki** olarak bir süre önce bir kişinin ölümüne neden olan, **bu tehlikeli yere başkalarının rahatlıkla girmemesi için gerekli önlemleri almamakla kusurludur;** başka bir deyişle davalı, olayda Borçlar Kanununun 58. maddesine göre kusursuz sorumlu durumunda iken, **ek olarak kusurlu** bir davranış içinde bulunmuştur.

Kusursuz sorumluluk hallerinde zarar görenin ağır kusurunun illiyet bağımlı kesseceği kabul edilir. Ne var ki, bunun için öncelikle kusursuz sorumlu olanın, olay içinde ek bir kusurunun bulunmaması da zorunludur. Nitekim üç kişilik bilirkişi raporunda, davalı bina sahibinin olayda gerekli önlemleri almadığı için 2/8 kusurlu olduğu kabul edilmiştir.

O halde mahkemenin, yalnız davacının ağır kusurunu değerlendirerek davayı reddetmesi usul ve yasaya aykırıdır, hüküm bu nedenle bozulmalıdır. Mahkemece yapılacak iş; zarar ve tazminat kapsamını belirleyip sonucuna göre karar vermektir.

4.HD.25.02.1986, E.1985/9831 K.1986/1731

Bir yapı eserinde herhangi bir yapım bozukluğu olmasa bile, ek güvenlik ve koruma tertibatının bulunmaması, yine de bir yapım eksikliği sayılır.

Davalı elektrik idaresi bu tür yüksek gerilim iletkenlerine güvenli yaklaşma sınırının aşılmamasını sağlayıcı önlemleri almalı, gerekli uyarı levhalarını herkesin kolaylıkla görebileceği yerlere koymalı, bu tesislerin can ve mal güvenliğine zarar vermemesi için, yerleşim yeri dışındaki tesislere oranla çok daha kısa aralıklarla kontrollerini yapmalıdır.

Dava, Borçlar Yasasının 58. maddesine dayalı maddi ve manevi tazminat davasıdır. Davacı, oğlunun **elektrik akımına kapılarak öldüğünü** belirterek, maddi ve manevi tazminata hükmedilmesini istemiştir. Davalı idare vekili, kusurlarının bulunmadığını, elektrik tesisinin mevzuata uygun olduğunu, kusursuz sorumluluk halinin de söz konusu olmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, TEAŞ'ın olayda kusurunun bulunmadığı, kazaya ölen çocuğun tele takılı uçurtmasının neden olduğu, dolayısıyla %100 oranında ölenin kusurlu olduğu, kusursuz sorumluluğun ise şartlarının oluşmadığı gerekçesiyle davanın reddine ilişkin olarak kurulan hüküm, Özel Dairece yukarıda açıklanan nedenlerle bozulmuştur.

Borçlar Yasasının 58. maddesinde; Bir bina veya imal olunan herhangi bir şeyin maliki, o şeyin fena yapılmasından yahut muhafazasındaki kusurundan dolayı mes'ul olur denmektedir. Burada, yasa koyucu bozuk yapılan bir yapı eserinden zarar görenleri, mümkün olduğu kadar basit ve dolaysız bir tazmin imkanı sağlayarak, onları korumaktadır. Bu anlamda sorumlu olabilecek malik, gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişisi olabileceği gibi, kamu hukuku tüzel kişisi de olabilir.

BK.m.58'de öngörülen sorumluluğun söz konusu olması için, söz konusu yapı eserinin, yapım bozukluğu veya bakım eksikliğinden bir zarar doğması gereklidir.

Yapım bozukluğu, bir inşaatın kötü yapılmasını, imal ve inşaat zamanında uyulması gerekli olan teknik kurallara uyulmamış olmasını ifade eder. Bir yapı eserinin maliki, bunların hiç kimse ve hiçbir şey için tehlike taşımayacak şekilde yapılmasını ve işlenmesini garanti etmekle yükümlüdür. Bu nedenle, bir yapı eserinde herhangi bir yapım bozukluğu olmasa bile, ek güvenlik ve koruma tertibatının bulunmaması, yine de bir yapım eksikliği sayılır. Bakımsızlık ve koruma eksikliği ise, bir inşaatın kullanmaya uygun ve tehlikeleri önleyecek biçimde korunmamasını ifade eder. Bakım eksikliği biçiminde açıklanabilecek olan bu durum, yapının tamamlanmasından sonra ortaya çıkar. Yapının tamamlanmasından sonra kendini gösteren ek güvenlik tertibatı ihtiyacının giderilmemesi de bir bakım eksikliğidir (Prof. Dr. Haluk Tandoğan, Tehlike Sorumluluğu Kavramı ve Türk Hukukunda Tehlike Sorumluluklarının Düzenlenmesi Sorunu, Batider 1979, Cilt X sayı 2 sayfa:291-322)

Bakımsızlıktan veya bakım eksikliğinden söz edebilmek için bir inşa eserinin bitmiş ve kullanım amacına özgülennmiş olması gerekir. Yapım eksikliği veya bakımsızlığın varlığı araştırılırken, durumun gerekleri ve özellikle bina veya yapı eserinin özgülennme amacı, üçüncü kişiler için taşıdığı tehlike derecesi gözönünde tutulmalıdır. Bu nedenle örneğin, birkaç evin yolunun geçtiği köprüyle, bir devlet yolu üzerindeki köprüünün aynı sağlamlıkta olması gerekmediği gibi, daha çok kişinin yararlanacağı, etkileneceği, yada zarar görme ihtimali olan tesislerin yapımında, buna oranla çok daha sınırlı insanların etkileneceği tesislerin yapımı sırasında uyulması gerekli zorunlu koşullara oranla, daha fazlasına dikkat edilmelidir. Diğer bir ifadeyle, bir otelin merdivenleri yapılırken normal müstakil bir evin merdivenine göre çok daha güvenli olarak yapılmalıdır.

Malikin, bina yada tesisin tehlike taşımayacak bir durumda bulunmasını sağlama yükümlülüğü, yalnız onu kullananlara karşı değil, herkese karşı vardır.

Bir yapı yada tesisin planlarının onanmış ve idari makamlar tarafından yapılan denetimlerde, bu yapı eserinin inşasında hiçbir sakınca görülmemiş olması, maliki BK. m. 58'deki sorumluluktan kurtarmaz. Buna göre malikten beklenen "normal ve objektif ölçülere ve icaplara göre" alması gerekli önemleri almaktır. Buna karşılık malik, kendi yapısına benzeyen başka yapılarda da aynı eksikliklerin bulunduğunu veya o yapıların maliklerinin de yapılarına kendisinden daha iyi bakamadıklarını ispat ederek sorumluluktan kurtulamaz. (Prof.Dr.Feyzi Necmettin Feyzioğlu, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, İstanbul 1976, cilt I sayfa:663).

Bir bina veya yapı eserini malikinin BK. m. 58'e göre sorumlu tutulabilmesi için, zararın, yapım bozukluğu veya bakım eksikliğinden doğduğu ispatlanmalıdır. Buradaki ispat yükü zarar görene düşer. Bununla birlikte, illiyet bağımlı kesen hallerden birinin varlığı veya zarara yapım bozukluğu veya bakım eksikliği dışında ve bunların bir katkısı olmaksızın mücbir sebepten üçüncü bir kişinin kusurundan kaynaklanan başka bir kazanın sebep olduğu kanıtlanmadığı takdirde ispat yükü yerine getirilmiş sayılır.

Bazı hallerde zararın ortaya çıkış biçimi, yapım bozukluğu veya bakım eksikliğinin varlığını gösteren fiili bir karine oluşturur. Yapının yapımı ile ilgili mevzuata ve teknik kurallara uyulmadığı, alışılmış tedbirlerin alınmadığı ve resmi makamlarca yapılan denetimler sonucunda, bina ve yapı eserinin teknik niteliklerinin uygun görülmediği ispatlanırsa, bunlar eksikliğin ve illiyet bağımlı varlığına birer belirti sayılır. Keza, daha önce aynı zararların ortaya çıkması, zarar verici olaydan sonra yeni güvenlik tedbirlerinin alınmamış olması da birer belirti oluşturabilir. (Yrd. Doç. Dr. Nevzat Koç, Bina ve Yapı Eseri Maliklerinin Hukuki Sorumluluğu (BK. m. 58). Ankara 1990, sayfa 45 v.d.)

Bu açıklamaların ışığında somut olaya baktığımızda, davacının oğlu olan 8 yaşındaki Hakan, evinin yakınlarında ve mahalle içinde oynarken kaza meydana gelmiştir. Gerek hazırlık dosyası ve hemen olayın akabinde polisçe tutulan olay yeri tespit tutanağı, gerekse mahkemede alınan tanık beyanları bir arada değerlendirildiğinde, ölen çocuğun evinin yakınlarından ve yerleşim yeri üzerinden geçen yüksek gerilim teline daha önceden takılı bulunan uçurtmayı, iletken bir tel ile oradan kurtarmak isterken teldeki elektrik akımının ark yapması neticesinde, çocuğun elektrik akımına maruz kaldığı, ağır yaralandığı, daha sonra da kaldırıldığı hastanede öldüğü anlaşılmaktadır.

Her ne kadar, bilirkişi raporlarına göre davalının bir yapım bozukluğunun bulunmadığı belirtilmekte ise de, olayların gidişatından insanların ve canlıların yaşamı için önemli bir tehdit oluşturan bu tür tesislerin bakım ve korunmasında, tesisin yerleşim yeri üzerinde bulunduğu da düşünüldüğünde, normalin üzerinde bir özen borcu bulunduğu sonucuna varılır. Davalı elektrik idaresi bu tür yüksek gerilim iletkenlerine güvenli yaklaşma sınırının aşılmasını sağlayıcı önlemleri almalı, gerekli uyarı levhalarını herkesin kolaylıkla görebileceği yerlere koymalı, bu tesislerin can ve mal güvenliğine zarar vermemesi için, yerleşim yeri dışındaki tesislere oranla çok daha kısa aralıklarla kontrollerini yapmalıdır. Ne varki, somut olayda davalı idarenin bu bakım ve özen borcunu gereği gibi yerine getirmediği, söz konusu olaydan önce tele takılı bulunan uçurtmanın başkaları tarafından alınması sırasında doğabilecek tehlikeleri düşünerek, gereken denetimleri yaparak, bu tür engelleri kaldırmadığı anlaşıldığından, meydana gelen zarardan sorumlu olduğu, sorumluluğu kaldıracak nedenlerin ise bulunmadığı anlaşılmıştır.

O halde, Hukuk Genel Kurulu'nca benimsenen bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

HGK.12.03.2003 E. 2003/4-144 K. 2003/161

Bina kaplamalarının düşerek araçta hasara neden olması

Sigorta rücu davalarında zaman aşımı

Bina malikinin sorumluluğu kural olarak BK.60/1.maddesindeki 1 yıllık zaman aşımına tabi olup, bu sürenin başlangıcı da sigortalının zararı ve zarar sorumlusunu öğrenme tarihi olacaktır. Yargıtay'ın, 17.01.1972 gün E.1970/2 K. 1972/1 sayılı İçtihadı Birleştirme

Kararı'na göre, halefiyete dayalı sigorta rücu davalarında sigortalı ile zarar sorumlusu arasındaki hukuki ilişki dikkate alınarak onlar arasındaki zamanaşımı süresi hangi yasal düzenlemeye dayanıyorsa rücu davasında da o hükümler uygulanacaktır. (818/m.125, 58, 60)

Davacı vekili, müvekkili sigorta şirketine kasko sigortası ile sigortalı aracın park halinde iken davalıya ait binanın cephe kaplamalarından iki adet traverten'in ikinci kattaki yerlerinden düşerek hasarlanmasına neden olduğunu ileri sürerek BK.58. maddesine göre sigortalılarına ödedikleri hasar bedelinin ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece iddia, savunma, bilirkişi raporları ve tüm dosya kapsamından davalının zamanaşımı itirazını cevap süresinde bildirmediğini, itirazın davacı tarafından kabul görmediği, muvafakat etmediği, ayrıca KTK 50. maddesi uyarınca 2 yıllık zamanaşımının uygulanacağı, BK'nin 60/1. maddesi değil, BK'nin 125. maddesinin zamanaşımı süresinin geçmediğini belirterek davanın kabulüne karar verilmiştir.

Dava konusu olayda, davalı bina maliki sıfatıyla Borçlar Kanunu'nun 58. maddesi uyarınca kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği zararı gidermekle yükümlüdür. Bina malikinin sorumluluğu kural olarak BK. 60/1. maddesinde yazılı 1 yıllık zaman aşımına tabi olup, bu sürenin başlangıcı da sigortalının zararı ve zarar sorumlusunu öğrenme tarihi olacaktır. Yine 17.1.1972 gün E.1970/2 K.1972/1 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı'na göre, halefiyete dayalı sigorta rücu davalarında sigortalı ile zarar sorumlusu arasındaki hukuki ilişki dikkate alınarak onlar arasındaki zamanaşımı süresi hangi yasal düzenlemeye dayanıyorsa rücu davasında da o hükümler uygulanacaktır. O halde, dosyada bulunan olay tutanağına göre bir yıllık zamanaşımı süresi geçtikten sonra açılan işbu rücu davasının davalının zamanaşımı def'inin davacının süresinde olmadığı yönünden açık bir itirazı ile karşılaşmaması da dikkate alınarak zamanaşımı nedeniyle reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı olduğu şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş ve hükmün bozulması gerekmiştir.

11.HD.11.06.1998, E.1998/2684 - K.1998/4373

Yönetimce Yapılan Zarar - Görevli mahkeme

Bir kamu tesisi sırasında zarara uğrayan mülk sahipleri tarafından açılacak tazminat davası, ancak idari yargı yerinde bakılıp çözümlenir.

Ancak, kazı yapılan taşınmazın, kamusal bir faaliyetle ilgili olmayıp, tapu siciline kayıtlı özel mülkiyete dahil bulunması ve yapılacak tesislerin de kamu yararı ile ilgili olmaması durumunda, uyuşmazlığın M.K.'nun komşuluk hükümleri ile çözümlenmesi ve böyle bir davaya genel mahkemelerde bakılması gerekir. (743/m.661 818/m.58)

11.2.1959 gün 17/15 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararına göre, bir kamu kurumu tarafından verilen karara, plân ve projeye dayanılarak yapılan bir kamu tesisi sırasında (dolaylı olarak) zarara uğrayan mülk sahipleri tarafından açılacak tazminat davası, ancak idari yargı yerinde bakılıp çözümlenir. Çünkü, kamu idarelerinin bu gibi faaliyetleri, kamu emlâkinin kullanılmasından çok, yerine getirilmesinde behemehal zorunluk bulunan bir kamusal faaliyetin (kamu hizmetinin) gereğidir.

Ancak davaya konu olayda kazı yapılan taşınmazın, kamusal bir faaliyetle ilgili olmayıp, tapu siciline kayıtlı özel mülkiyete dahil bulunduğu ve yapılacak tesislerin de kamu yararı ile ilgili olmamasına göre uyuşmazlığın M.K.'nun **komşuluk hükümleri** ile çözümlenmesi gerekir; böyle bir davaya ise genel mahkemelerde bakılır.

Olayımızda, davacının tazminat isteği Medeni Yasa'nın 662. maddesine dayanmaktadır. Davalı idarenin mensupları için yaptırdığı lojmanın; menfaati umuma ait ve herkesin kullanımına ait yerlerden olmadığı, tapuya tescile tâbi bir taşınmaz olduğu kuşkusuzdur. Bu nitelikleri itibarıyla de davalı idarenin bu yerdeki faaliyetinin taşınmaz maliki olma sıfatına dayandığı gerçeği ise ortadadır.

4.HD.28.12.1979, E.1978/13010 - K.1979/1476

Duvarın yıkılması ve ağaçlara zarar verilmesi (818/m.42, 58)

Dava, haksız fiilden kaynaklanan tazminat istemine ilişkindir. Davacı, davalı Köy Tüzelkişiliği'nin Köy yolunu genişletme çalışmaları sırasında bir kısım ağaçlarını dozer kullanmak suretiyle söküp, taş duvarını yıktığını ileri sürerek bu nedenle uğradığı zararın tazminini istemiştir. Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık, yalnızca, taş duvarın yıkılması ile uğranıldığı ileri sürülen tazminata yöneliktir.

Davacı, her ne kadar dava öncesi yaptırdığı delil tespitinde, davalı Köy Tüzelkişiliğinin ağaç sökmek ve duvar yıkmak suretiyle yaptığı haksız fiil sonucu uğradığı zararın belirlenmesini istemiş ve dava dilekçesinde de keza aynı isteklerini ileri sürmüşse de, dava yalnızca ağaç bedeli üzerinden açılmış ve keza bu miktar üzerinden harçlandırılmıştır.

Açıklanan bu maddi olgu karşısında, olayda sağlıklı bir çözüme ulaşılabilmesi için mahkemece izlenmesi gereken yol; davacıya isteği doğrultusunda, yıkıldığı anlaşılan taş duvar nedeniyle uğradığını iddia ettiği zarar miktarını bildirip, bu miktar üzerinden harcını ikmal etmesi için önel verilmesi ve bu husus yerine getirildiğinde, gerekli değerlendirilmenin yapılarak karar verilmesinden ibaret olmalıdır.

Temel bir usul kuralı olan bu yön düşünülmeksizin duvarın yıkılması ile ilgili uğranılan zarar yönünden de tazminata hükmedilmesi doğru değildir.

HGK.25.09.1996, E.1996/4-495 - K.1996/636

Bir binanın maliki onun fena yapılması veya kötü bakımı sonucu olarak sebebiyet yerilen zararı tazmine mecburdur. Bu sorumluluk kusura dayanmadığı gibi, malikin kurtuluş beyyinesi getirmesi de mümkün değildir, davalının malik olup olmadığı araştırılmalıdır

Dava, tazminat isteğine ilişkindir. Bir apartmanın birinci katında davalının muayenehanesi vardır. Bu muayenehanenin tam altına düşen zemin katta ise davacının dükkânı bulunmaktadır. İddiaya göre davalı kendi muayenehanesinden geçen pis su borusundaki tıkanıklığı gidermek için demirle vurmuş ve bunun sonucu olarak davacının dükkânından geçen pis su borusu kırılarak akan sular oradaki malları hasara uğratmıştır. Mahkemece tanıklar dinlendikten sonra bilirkişiden düşünce alınmış ve sonuçta davalının pis su borusunu kırıdığına ve patlamasına yolaçacak bir eylemi bulunduğu dair kanıt olmadığından davanın reddine karar verilmiştir. Ancak Borçlar Kanununun 58 inci maddesi hükmüne göre bir binanın maliki onun fena yapılması veya kötü bakımı sonucu olarak sebebiyet verilen zararı tazmine mecburdur. Bu sorumluluk kusura dayanmadığı gibi malikin kurtuluş beyyinesi getirmesi de mümkün değildir, öte yandan hakim davada uygulanması gereken kanun hükmünü resen uygulamakla yükümlüdür. Dava dilekçesinde olaylar açıklandıktan sonra sorumluluk için belli bir hukuki nedene dayanılmış da değildir. Bu durumda yapılacak iş davalının aynı zamanda taşınmazın maliki olup olmadığını araştırılması ve malik olduğunun anlaşılması üzerine belirtilen hükme göre sorumluluğu bulunup bulunmadığının tesbitidir. O halde yalnız davalının pis su borusunu kırıdığına veya eylemi ile patlamasına sebebiyet verdiği dair kanıt bulunmamasından dolayı davanın reddine karar verilmiş olması bozmayı gerektirir.

4.HD.30.09.1986, E.1986/5952 – K.1986/6656

Asansör boşluğuna düşerek ölümden binanın maliki sorumludur

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici nedenlere ve Borçlar Kanununun 58. maddesi hükmüne yapının yanlış ve eksik tedbirli yapılmış olmasından ileri gelen zararın malike ödetilmesi gerekmesine, yapının üzerinde bulunduğu arsanın davalı kurumun mali olduğuna itiraz edilmemesine, yapının arsanın mütemmin cüz'ü olduğunun anlaşılması karşısında davalının malik olmadığı ve husumetin kendisine düşmeyeceği yolundaki itirazların reddi icap eylesine, maddi ve manevi tazminatın tutar ve takdirinde bir yanlışlık bulunmamasına göre yerinde görülmeyen bütün temyiz itirazlarının reddi gerekir

4.HD.20.06.1966, E.1966/ 2558 - K.1966/ 6962

Asansörden kaynaklanan zarardan tüm kat malikleri, pay oranlarına göre değil, dayanışmalı olarak (müteselsil) sorumlu tutulmalıdır.

Kullanılma amacına göre yeterli güvenlik sağlamayan bir yapı kusurludur. Davacının tazminat isteğinin dayanağı Borçlar Kanununun 58. maddesi hükmüdür. Anılan madde hükmüne göre "bir binanın veya imal olunan herhangi bir şeyin maliki o şeyin fenne aykırı yapılmasından veyahut korunmasındaki kusurdan dolayı sorumlu" tutulmuştur. Madde muhafaza kusuru ve imal hatası esas almıştır. Bakımı ihmal edilen bir kısmın olaya sebebiyet vermesi halinde kül olarak muhafazası iyidir diye mal sahibi sorumluluktan kurtulamaz. Davacıların murisi bir kısım davalıların kat mülkiyeti kanununa göre kat maliki oldukları Onur İş Hanının asansöründe mahsur kalmış, kurtarıma sırasında asansör boşluğuna düşerek hayatını kaybetmiştir. Davacıların zararı ve miras bırakanlarının ölüm olayı, yapının asansörünün yeteri kadar bakılmaması nedeniyle arızalanmasından doğmuştur. Artık kat malikleri, yapının asansörünün bakımında ihmalleri olmadığını ileri süremezler. Bu bakım bütün paydaşların görevi cümlesinden olduğuna göre doğan zarardan her paydaş Borçlar Kanununun 50. maddesi hükmüne dayanışmalı (müteselsil) olarak sorumludurlar. Yine haksız fiil faili olan Önder Koç ile Mahmut Turhan ve kat malikleri Borçlar Kanununun 51. maddesi gereğince müteselsilen sorumludurlar. Bu nedenle bir veya birkaç kat maliki aleyhine açılacak dava ile zararın tümünün istenmesi mümkündür. Kat malikleri ortak yerlerin kullanılması dolayısıyla müteselsil olarak sorumlu olup, ancak kendi bağımsız bölümünün kullanılmasından yalnız başına sorumlu tutulmalıdır (Bkz.

H.Tandoğan - Kusura Dayanmayan Sözleşme Dışı Sorumluluk Hukuku,1981, Sh. 69ve 191, Yine 4.H.D.28.02.1980 – E.1979/8805 - K.1980/2578 sayılı karar).

Müteselsil sorumluluğun amacı mağduru koruma amacından kaynaklandığına göre sorumluluğun (MK.656 ve BK.58.maddelerindeki) paya değil, malik sıfatına bağlanması da hakkaniyete uygun düşer. O halde mahkemenin, sorumluluğu pay esasına göre kurması yasaya aykırı olup davalılar T.C.Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü, Başak Sigorta A.Ş., İstanbul Umum Sigorta A.Ş., Türk Kara Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı Genci Müdürlüğü de kat maliki olarak zararın tamamından diğer davalılarla birlikte dayanışmalı (mütcesilsilen) sorumlu tutulması için hükmün bozulması gerekmiştir

4.HD.28.03.1989, E.1989/11159 - K.1989/2848

Bakım bütün paydaşların görevleri cümlesinden olduğuna göre, doğan zarardan her paydaş, BK.m.50 hükmü gereği zincirleme (müteselsilen) sorumludur.

Davacının tazminat isteğinin dayanağı Borçlar Yasasının 58. maddesi hükmüdür. Anılan madde hükmüne göre (bir binanın veya imal olunan herhangi bir şeyin maliki o şeyin fenne aykırı yapılmasından veyahut korunmasındaki kusurdan ileri gelen zarardan sorumlu) tutulmuştur. Davacının zararı da yapının gereği ve yeteri kadar bakılmaması nedeniyle yıkılmasından doğmuştur. Bu bakım bütün paydaşların görevleri cümlesinden olduğuna göre, doğan zarardan her paydaş Borçlar Yasasının 50. maddesi hükmüne zincirleme sorumludurlar. Bu bakımdan bir tek paydaş aleyhine açılacak dava ile zararın tümünün davalı paydaşdan istenmesi mümkündür {Bakınız Dr. H. Becker - İsviçre Medeni Kanunu Şerhi - 6. Cilt - Borçlar Kanununun I. Kısım - Gene! Hükmümler» Sayfa 53}. Davalı savunmasında; binanın yandığı ve yapının dış duvarlarının yıkılmaya mahkum olduğunu ve yıkım işine girişileceği sırada Yüksek Anıtlar Müdürlüğü kararıyla yıkımın durdurulduğunu bildirmiş ve bu durumda 33 gün sonra çıkan şiddetli bir lodos fırtınası nedeni ile duvarın çöktüğünü ve zararın meydana geldiğini ileri sürmüş ve zarardan sorumlu tutulamıyacağını belirtmiştir. Mahkemenin kararında da belirtildiği gibi Borçlar Kanununun 58. maddesinin düzenlediği sorumluluk, kusura dayanmayan bir sorumluluktur. Nitekim Anıtlar Kurulunun dosyada mevcut 21.2.1975 günlü cevabında yapının yıkılmasını önlemek üzere davalının gerekli önlemleri alması lüzumu da belirtilmiştir. Davalına buna rağmen hiçbir önlem almaması olayda sorumlu tutulmasını gerektiren nedenlerdendir. Bundan başka Dairemizin 15.10.1975 gün ve 10329/10657 sayılı kararında da belirtildiği gibi her zaman esebilecek normal şiddetli bir fırtına ile bir yapının yıkılabilmesi olağanı mücbir bir sebep de sayılmadığından davalının tazminatın tümünden sorumlu tutulmasında yasaya aykırılık görülmemiştir.

4.HD.11.10.1977, E.1977/9821 K.1977/9394

Müşterek malikler, ortak kusurları olsun veya olmasın zarara uğrayana karşı malik sıfatıyla müteselsil olarak sorumludurlar.

Taşınmaz malın müşterek maliklerinin (MK.656.maddesine göre) sorumluluklarının pay oranlarını göre mi, yoksa müteselsil sorumluluk esasına göre mi olması gerektiği yolunda gerek öğretide ve gerekse uygulamada değişik görüşler ileri sürülmüştür. Malikin sorumluluğunun taşınmazdaki pay oranına göre olması gerektiğini ileri süren görüşü benimseyenler, Borçlar Kanununun 141/1.maddesine göre, teselsülün yasanın açıkça tayin ettiği hallerde söz konusu olduğunu; MK.656 (BK.58) maddesinde ise, müteselsil borçluluk karinesi mevcut olmadığından paya göre sorumluluk kabul edilmesi gerektiğini, ileri sürmekte; kanunda açıkça belirtilmedikçe müteselsil sorumluluk kabul edilemez, demektedirler.(Oser/Schönenberger,Borçlar Hukuku - Recai Seçkin çevirisi, 1947,sf.539; V.Thur, Borçlar Hukuku, 1952, C.1 – C.Edege çevirisi) Karşı görüştekilere göre ise, müşterek maliklerin hepsi malik sıfatını haiz olduklarından, sorumluluk paya değil, bu sığata (malik sıfatına) bağlı olmalıdır. Bu nedenle müşterek malikler ortak kusurları olsun veya olmasın müteselsil sorumlu tutulmalıdır. Buradaki müteselsil sorumluluk bizzat madde metni içinde mevcuttur ve yasadan doğmaktadır. Her paydaş taşınmazın maliki olduğuna göre, zararın tamamından mağdura karşı her biri ayrı ayrı sorumludurlar. (H.Tandoğan, Kusura Dayanmayan Sözleşme Dışı Sorumluluk,1981,sf.169 ve orada anılan eserler) Müteselsil sorumluluğun amacı, mağduru korumak olduğuna göre, (MK.656 ve BK.58.maddelerindeki) sorumluluğun paya değil, malik sıfatına bağlanması hakkaniyete de uygun düşer. O halde mahkemenin, sorumluluğu pay esasına göre kurması yasaya aykırı olup, davalının zararın tamamından sorumlu tutulması için hüküm bozulmalıdır.

4.HD.28.02.1980, E.1979/8805 - K.1980/2578,

Ormana bitişik içinde kuru ot ve saman dolu binada yangın çıkmaması için gerekli önlemleri almayan, bina kapısını açık bırakan, yabancıların giriş çıkışını önlemeyen "malik" yangının neden olduğu zarardan sorumludur.

Yangının çıktığı "mekan" denilen binanın davalıya ait olduğunda kuşku yoktur. Esasen davalı da bu yönü benimsemekte, yangın sırasında kendisinin kasabada panayırda bulunduğunu ve yangının faili olmadığını savunmaktadır. Nevar ki, BK.58. maddesine göre bina maliki binanın çürük yapılmasından veya korunmasındaki kusurundan dolayı sorumludur. Burada objektif sorumluluk vardır. Sorumluluk türünü mahkeme kendiliğinden bulup uygulayacaktır. Bu durumda davacı, maliki olduğu binanın neden olduğu tüm zararları gidermekle yükümlüdür. Ancak sebep-sonuç bağımlı kesen zarar görenin ağır kusuru üçüncü kişinin ağır kusuru veya mücbir sebep var ise bunları kanıtlayarak sorumluluktan kurtulabilir. Davalı uygun sebep sonuç bağımlı kesen bir savunmada bulunmadığı gibi, esasen ek kusuru vardır. Objektif sorumluluk hukukunda ek kusur kurtuluş kanıtı getirilmesini de önler. Davalı, orman kenarında içinde kuru ot ve saman olan, her an için yanmaya uygun bu maddelerin bulunduğu binaya giriş çıkış ile hangi sebeple olursa olsun girenlerin neden olabilecekleri zarar önlemek için gerekli tedbirleri alması gerekirken almamış, aksine, kapısını açık bırakmış olması bir kusurdur. Kusursuz sorumluluk ilkelerine göre sorumlu olan davalının ayrıca ek kusuru da bulununca doğan zarardan sorumludur. Mahkemece zarar kapsamı belirlenip ödetme kararı verilmesi gerekirken davanın reddi usul ve yasaya aykırı olup, davacı idarenin karar düzeltme isteğinin kabulü gerekmiştir

4.HD.18.02.985, E.1985/692 - K.1985/1224

Teknik yönden bakım ve muhafazası Elektrik Kurumu'na ait tesislerdeki elektrik telinin kopmasından doğan zarar, bakım ve teknik denetim eksikliğinden doğduğuna göre, husumetin davalı Kuruma yöneltmesinde yasaya aykırılık yoktur

Davacılar köye ait elektrik telinin kopması sonucu tarlalarındaki ürünün yandığından bahisle doğan zararın ödetilmesini istemektedirler. Zarara neden olan elektrik tellerinin köye ait tesisler olduğunda uyuşmazlık yoktur. Olay tarihinde yürüdüğü bulunan 1312 Sayılı Türkiye Elektrik Kurumu Kanununun 8. maddesinin 2. fıkrasında açıkça, aynı yasanın 4. maddesi uyarınca finanse edilen köy elektrik tesislerinin köy idaresi tarafından işletileceği ve ancak teknik denetiminin ise TEK tarafından yapılacağı öngörülmüştür. Anılan maddede öngörülen teknik denetimin, köye ait tesislere teknik yönden bakım ve muhafazasını kapsadığı kuşkusuzdur. Nitekim anılan fıkra hükmünü değiştiren 2032 Sayılı Yasamızın 4. maddesi hükmünden de bu yön açıkça bellidir. Zarara sebep olan olay elektrik tesislerinin işletilmesinden değil, bakım ve teknik denetim eksikliğinden doğduğuna göre husumetin davalı Kuruma yöneltmesinde yasaya aykırılık yoktur. 1312 Sayılı Yasa ile kurulan TEK tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı, özel hukuk hükümlerine tabi bir iktisadi devlet teşekkülü olduğuna göre (madde 1) davalı aleyhine açılan bu davanın genel mahkemelerde bakılması gerekirken, dava dilekçesinin yargı yeri bakımından reddine karar verilmesi bozmayı gerektirir.

4.HD. 02.02.1979, E.1979/8946 - K.1979/1247

Malikin sorumluluğu, gerçek illiyet sorumluluğunun bir türüdür. Bina ve diğer bir eser kavramına, bir temele ve yere bağlı yapı eserleri; bu arada bahçe duvarı ve kuyu da girer. Davalı, kusuru olmasa bile, illiyet varsa zararı ödemekle yükümlüdür. Çevre duvarını onarmamak, kuyunun ağzını tehlikeyi önlemeyecek biçimde kapalı tutmaktan doğan zarardan davalı sorumludur

Borçlar Yasasının 58. maddesine göre bir binanın veya diğer bir eserin maliki, kötü bakımın sonucu olarak sebebiyet verilen zararın tazmine mecburdur. Malikin bu sorumluluğu gerçek illiyet sorumluluğunun bir türüdür. Bina ve diğer bir eser kavramına; bir temele ve yere bağlı yapı eserleri; bu arada bahçe duvarı ve kuyu da girer. Bunların bakım suretiyle kullanılır bir durumda tutulması ve bununla ilgili tehlikelerin giderilmesi malik olanın yasal yükümlülüğüdür.

Davalının mandra olarak kullandığı bir arsası ve bu arsanın ortasında fosseptik kuyusu vardır. Arsanın etrafı biriktirilmiş ise de bu duvar birkaç yerden zemine kadar yıkılmıştır. Mahallenin çocukları bu yıkık yerlerden geçerek arsada oynamaktadırlar. Fosseptik çukuru 6-7 metre derinliğindedir, kuyunun ağzına 0,50 metre çapında bir varil yerleştirilmiştir, bu varilin üst kısmı toprak seviyesindedir ve küçük bir hareketle açılabilir kapağı vardır. Olay günü davacıların 9 yaşındaki oğlu Ömer her zaman olduğu gibi arkadaşları ile beraber çevre duvarının yıkık yerlerinden geçerek arsada oyun oynamaktadır. Bir ara çocukların (mandıracı geliyor) diye bağırmaın üzerine hepsi bir tarafa koşarak kaçmış ve bunlardan Ömer o sırada kuyunun açık olan ağzından içeri düşüp ve

boğularak ölmüştür. Bütün bu yönler olaydan sonra C.Savcı yardımcısı tarafından kuyunun bulunduğu yerde ve dairede yapılan soruşturma ile açıkça belli olmaktadır.

Davaliya karşı açılan kamu davasında resen seçilen ve mahkeme başkatibi olan bilirkişi arsanın etrafının, duvarla çevrilmiş ve kuyu ağzının kapakla örtülmüş bulunmasına göre gerekli tedbir önceden almış bulunduğu davalının kusurlu sayılmayacağı kanısında olduğunu bildirmekle beraber onun eylemi ile ölüm olayı arasında bir illiyet olmadığını belirtmiş ve mahkemece bu düşünce benimsenerek beraat karar verilmişse de davacıların temyizi üzerine işin esası incelenmeksizin katılma dileği hakkında bir karar verilmediğinden bozulmuş ve daha sonra Af Yasası çıkmakla kamu davası ortadan kaldırılmıştır. Daha sonra açılan bu davada kayda değer yeni bir delil gösterilmemiş ve sonuçta davalının bir kusuru bulunmadığı benimsenerek tazminat isteğinin reddine karar verilmiştir- Oysa yukarıda belirtildiği gibi bina veya diğer bir eser sahibinin sorumluluğunun dayandığı hukuksal ilke, kusur sorumluluğu değil, illiyet sorumluluğudur. Davalı, kusuru olmasa bile, illiyet varsa zararı ödemekle yükümlüdür. Olayda illiyetin varlığında kuşku yoktur. Yıkılan çevre duvarının onarılmayarak arsaya giriş olanağının önlenmesi, bu savsama bir yana bırakılsa bile kuyunun ağzının tehlikeyi önleyecek biçimde kapalı tutulmamış olması yolunda gerçekleşen davalının ihmali sonucu davacıların oğlu kuyuya düşerek ölmüş bulunmaktadır ve davalı bu sonucu önlemeye elverişli eylemi yapmakla yükümlü olan kişidir. Kaldı ki üçüncü kişilerce daha önceden çevre duvarı yıkılmış ve kuyu kapağı açılmış olsa bile, davalı uygun bir süre içinde bu tehlikeli durumu gidermemiş olduğundan bu açıdan da sorumluluğu vardır.

Mahkemenin bu hukuksal esasları gözetmeyerek davalının kusuru bulunmadığından söz edip davanın reddine karar vermiş olması yasaya aykırıdır. Yapılacak iş, davacıların henüz dokuz yaşında olan çocukları üzerindeki gözetim görevini gereği gibi yerine getirmemiş olmaları ile zararın doğumuna kendi eylemleri ile yardım ettiklerini nazara alarak BK. 44. maddesi hükmünü de uygulamak suretiyle hak kazandıkları tazminatı hüküm altına almaktan ibarettir.

4.HD. 05.06.975, E.1975/4630 - K.1975/7264

Bina maliki, terasa biriken yağmur sularının verdiği zarardan sorumludur.

Davacıların tazminat istekleri Borçlar Yasası'nın 58.maddesi hükmünden kaynaklanmaktadır. Davacılar, kiracısı buldukları ve conta imalathanesi olarak kullandıkları işyerine bitişik davalılara ait bir bina bulunduğunu, bu binanın terasının fena yapılması nedeniyle terasa biriken yağmur sularının iş yerinin damına ve oradan da iş yerinin içine aktığını, daha önceleri de bu yolda zarara uğradıklarını ileri sürerek, son kez uğradıkları zararın ödenmesini karar verilmesini istemişlerdir.

Mahkemece yaptırılan bilirkişi incelemesi sonunda düzenlenen raporda davalılara ait binanın teras katının kötü yapılması özellikle gerekli fenni tedbirlerin alınmaması yüzünden davacıların zarar gördüğü açıkça belirtilmiştir. Öte yandan, davacıların iş yerinde kiracı olmaları nedeniyle kiralari altında bulunan iş yerinin çatısına oluk yaptırma mecburiyetleri bulunmadığı da kuşkusuzdur. Esasen davalılar tarafından ödendiği anlaşılan bir miktar paranın dahi zarar verici son olaydan önce meydana gelen başka bir zarara karşılık olduğu da tanık beyanlarından anlaşılmaktadır. O halde davalıların bu yönleri amaç tutan temyiz itirazlarıersizdir.

4.HD.10.06.1981, E.1981/7389 – K.1981/8254

Balkon yakınından geçen yüksek gerilim hattına temas sonucu ölümden Türkiye Elektrik Kurumu ve bina sorumluluğundan binaya ruhsat veren Belediyenin sorumludur.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı kanıtlarla yasaya uygun gerektirici nedenlere delillerin takdirinde bir yolsuzluk görülmemesine özellikle bina sahibi olan davalı Mehmet Bardakçı ile diğer davalı Türkiye Elektrik Kurumu'nun personeli bulunan Muharrem Bilen, ceza mahkemesinde tedbirsizlikle yaralanmaya sebebiyet verme suçundan hüküm giydiklerine, niteliği itibarıyla bu hüküm hukuk hâkimini bağlayacağına, tazminat davasında alınan bilirkişi raporu ile de bu davalıların kusurlu olduklarının anlaşılmasına, esasen onların sorumluluklarının Borçlar Kanununun 58.maddesi hükmüne dayanmasına göre Türkiye Elektrik Kurumu ile Mehmet Bardakçının temyiz itirazlarının reddi gerekir.

1-Davaya konu olan olay, davalı Mehmet Bardakçıya ait evin balkonunda yediği yemiş çekirdeklerinin artıklarını sokağa atmaya kalkıştığında yakın olan yüksek gerilim hattı ile temasa geçmiş olması ile davacının yaralanmış bulunmasından ibarettir. Dava dilekçesinin 3 numaralı bendinde her an kaza yaratabilecek böyle bir tehlikenin varlığına rağmen binaya iskan ruhsatı veren diğer davalı belediyenin de kusurlu olduğu ileri sürülmektedir. Oysa yapılmış olan bir binaya iskan ruhsatı verme işi belediyelere yasa ile yükletilmiş bir kamu görevidir. 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesinin b bendi hükmüne göre böyle bir idari işlemin yapılmış olmasından ötürü hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davasına idari yargı yerinde bakılması

gerekir. Öte yandan HUMK'nun 74. maddesi hükmüne göre idari yargı yerinin görevine giren dava veya iş kendisine arzolan mahkeme bu konuda bir itiraz olmasa bile davanın her safhasında kendiliğinden görevli olmadığına karar vermekle yükümlüdür. O halde davalı Belediye yönünden görevsizlik karar verilmesi gerekirken o açıdan da işin esası incelenip sonuçta mahkumiyetine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırıdır .

4.HD.25.04.1989, E.1989/453 - K.1989/3891

Yapı maliki, elektrik tesisatının fena yapılmasından veya muhafazasındaki kusur nedeniyle çıkan yangından, BK.m.58 gereğince sorumludur.

Davacı, davalı Sait'e ait ve diğer davalı Yusuf'un kiracı bulunduğu binadan çıkan yangının kendi dükkânında hasara neden olduğunu bildirerek zararın giderilmesini istemiştir. Davalılar kusursuz olduklarını savunmuşlardır. Yerel mahkemece, C.Savcılığı'nın takipsizlik kararı ve ona dayanak tutulan belgeleri esas alarak davayı reddetmiştir.

1-Yerel mahkemenin kararının dayandırıldığı takipsizlik kararı, "kasıt ve kusur" bulunmamasına ilişkindir. Onun dayanağı olan belge ise itfaiye eriyle itfaiye şoförü tarafından düzenlenmiş ve yangının elektrik kontağından çıkmış olması olasılığı üzerinde durulmuştur. Şu duruma göre, anılan karar ve onun dayanağı itfaiye şoför ve erinin düzenlediği belge hükmüne esas sayılabilecek nitelikte değildir. Oyleyse, iddia ve savunma açısından tarafların delilleri toplanıp bilirkişi incelemesi yapıldıktan sonra, davalıların olayda kusurları bulunup bulunmadığı saptanarak bu açıdan varılacak uygun sonuç çevresinde bir karar verilmelidir. Bu yön gözetilmeksizin yazılı olduğu üzere karar verilmesi, bozmayı gerektirir.

2-Kaldı ki, davalılardan Sait'in yangının çıkıp yayıldığı binanın sahibi olduğu iddia edilmiştir. Borçlar Kanunu'nun 58.maddesi gereğince "bir iban veya yapı eserinin maliki, o şeyin fena yapılmasından dolyı kusurludur." Başka bir söyleyişle, yapı sahibinin sorumluluğu "kusursuz sorumluluk" türündendir. Yerel mahkemece, bu konu üzerinde durulmaması da bozma nedenidir.

4.HD.25.04.1984, E.1984/3506 – K.1984/4112

Elektrik direğine değme sonucu ölüm nedeniyle açılan davada, husumet Türkiye Elektrik Kurumu'na yöneltilmelidir

Davacı, hayvanını otlaması sırasında köy içinde bulunan elektrik direğine temas etmesi sonucu elektrik akımına tutularak öldüğünden bahisle hayvanın bedelini dava etmiştir. Anılan tesislerin köy içinde olduğunda uyumsuzluk yoktur. Olay tarihinde yürürlükte bulunan 1312 Sayılı Türkiye Elektrik Kurumu Kanununun 8. maddesinin 2. fıkrasında açıkça aynı yasanın 4. maddesi uyarınca finanse edilen köy elektrik tesislerinin köy idaresi tarafından işletileceği, teknik denetiminin ise TEK tarafından yapılacağı öngörülmüştür. Bu maddede öngörülen teknik denetimin; köye ait tesislere teknik yönden bakımını ve muhafazasını da kapsayacağı açıkça anlaşılmaktadır. Nitekim anılan fıkra hükmünü değiştiren 2032 Sayılı Yasanın 4. maddesi hükmünden de bu yön açıkça bellidir. Olay, elektrik tesislerinin işletilmesinden doğmadığına göre, husumetin köye yükletilmesi düşünülemez. Zararlı sonuç teknik yönden bakım kusuruna dayandığından ve davalı özel hukuk hükümlerine göre yönetilen bir kamu kurumu olduğundan husumetin doğru yöneltildiği kabul edilmeli ve işin esası incelenmelidir. Aksi görüşle husumetin TEK'e yöneltilmeyeceğinden söz edilerek davanın reddi yasaya aykırıdır ve hüküm bozulmalıdır.

4.HD. 20.04.1978, E.1978/4534 - K.1978/5339

Yapı eserleri, toprağa doğrudan doğruya bağlı olan ve insan eliyle yapılan şeylerdir. Köprü de bunlardan biridir.

Yıkılma yoluyla ölüme neden olan tonaj tahditsiz köprünün davalı E.K.İ.İşletmesine ait olduğu tüm dosya kapsamı yanında, özellikle davalı idarenin dosyada bulunan yazısından anlaşılmaktadır. BK.58.maddesinde "bir bina veya imal olunan herhangi bir şeyin malikinin sorumluluğu" düzenlenmiştir. Maddede sözü geçen başka yapı eserleri, toprağa doğrudan doğruya bağlı olan ve insan eliyle yapılan şeylerdir. Zarara neden olan ve yıkılan köprü sabit, toprağa doğrudan doğruya bağlı ve insan eliyle yapılmış olmakla maliki olan davalı BK.58.maddesi gereğince bu köprünün yapımı, onarımı ve bakımından kusursuz -objektif-sorumluluk ilkeleri uyarınca sorumludur. Her an tehlike yaratabilecek nitelikte olan tonaj tahditsiz ve yalnızca ağır iş makinelerinin geçişi için tahkim edilen köprü yöresine uyarı işaretlerinin konulmaması, üçüncü kişilerin köprü üzerinde, altında veya etrafında gezintilerini engelleyici güvenlik önlemlerini almaması davalının ayrıca ek kusurunu oluşturur. Davalının kusursuz -objektif-sorumluluğu halinde, ayrıca "ek kusuru"nun varlığı, onun kurtuluş kanıtı getirmesini, mağdurun varsa ortak kusurunun indirim sebebi yapılmasını da engeller. (Prof.Dr.H.Tandoğan, Kusura dayanmayan sözleşme dışı sorumluluk hukuku-Ankara 1981,sf.162-

170) Bu durumda davalı E.K.İ. doğan zararı gidermekle yükümlüdür. Mahkemece yapılacak iş, tazminat miktarını tayin edip hüküm kurmak iken, yasaya uymayan düşüncelerle davanın reddine karar verilmesi bozmayı gerektirir.

4.HD.03.12.1984, E.1984/6897 – K.1984/8929

Elektrik tesisleri BK.m.58'de öngörülen "yapı eseri" kavramına dahildir. Elektrik telinin kopmasından doğan zarardan, Elektrik İdaresi "bakım eksikliği" nedeniyle sorumludur.

Davacı, davalı idareye ait kopan elektrik telindeki elektriğin akımına maruz kalarak hayvanının ölmesinden dolayı uğradığı zararının ödetilmesini istemiş; mahkemece, şebeke hattına atılan balya telinin faz nötr arası devre yaparak elektrik telinin kopmasına neden olduğuna ve davalı idarenin elektrik telinin kopmasında bir kusuru bulunmadığına ilişkin bilirkişi raporu esas alınarak, davanın reddine karar verilmiştir.

Oysa, Borçlar Kanununun 58.maddesinin birinci fıkrası gereğince (bir bina veya imal olunan herhangi bir şeyin maliki, o şeyin fena yapılmasından yahut muhafazadaki kusurundan dolayı mes'ul olur). Elektrik tesisleri de bu madde hükmünde geçen bir yapı eseri niteliğindedir. O şeyin maliki olan davalı, yapı eserinin muhafazasındaki kusurundan (ki burada kastedilen kusur, hukuki anlamda bakım eksikliğidir) doğan zarardan sorumludur. Görüldüğü üzere Borçlar Kanununun 58. maddesindeki sorumluluk "kusura dayanmayan" bir sorumluluk halidir. Elektrik telinin kopması nedeninin (şebeke hattına aşağıdan yukarı atılan balya telinin faz.nötr arası devre yaparak kopması) davalı idare yönünden bir bakım eksikliği sayılacağı ve davalının sorumluluğunun da yukarıda açıklandığı üzere kusura dayanmadığı ve bakım eksikliği ile zarar arasında bir uygun sebep - sonuç bağının bulunduğu gözetilmeden davanın reddedilmiş olması yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir.

4.HD. 16.02.1987, E.1987/309 - K.1987/908

Elektrik tesisi, BK.m.58'deki yapı eserlerindedir.

Dava, tazminat isteğine ilişkin olup husumet Türkiye Elektrik Kurumu Genel Müdürlüğüne yöneltmiştir. Bir taşınmazın üzerinden geçmekte olan elektrik telinin koparak toprağa düşmesi üzerine ceryan çarpmasına maruz kalan davacıların yakını ölmüştür. Mahkemece davaya bakma görevinin idari yargıya ait olduğundan söz edilerek görevsizlik kararı verilmiştir.

1-18.6.1984 günlü Resmî Gazetede yayınlanmış bulunan 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 4. maddesi hükmüne göre teşebbüsler bu kanun hükmünde kararname ile saklı tutulan hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabidir. Davalı TEK Genel Müdürlüğü de bir kamu iktisadi teşebbüsüdür. Bu itibarla idareyle memurları arasında atama tasarrufuyla ilgili işlemler dışında özellikle üçüncü kişilerle olan ilişkilerinde tamamen özel hukuk hükümlerinin uygulanması gerekmektedir, öte yandan Borçlar Kanununun 58. maddesi hükmü uyarınca bir binanın veya diğer bir eserin maliki kötü bakım sonucu olarak sebebiyet verilen zararı tazmine mecburdur. Bina ve diğer esas kavramının kapsamına özellikle bir temele veya yere bağlı yapı eserleri girer. Bir elektrik tesisatı da, bu gibi eserlerdendir.

O halde yapılan iş bir kamu hizmeti ve davalı İdare bir kamu iktisadi teşebbüsü olsa bile üçüncü kişi durumundaki davacılarla olan bu davaya konu ilişkisinde özel hukuk hükümlerinin uygulanmasının gerekmesi karşısında davaya adli yargı yerinde bakılması gerekirken yazılı olduğu şekilde görevsizlik kararı verilmiş olması usul ve yasaya aykırıdır.

4.HD.05.10.1988, E.1988/5436 - K.1988/8374

Terk edilmiş, her tarafı açık bir yapıyı, yersiz yurtsuz kişilerin barınak yeri olarak kullanmalarına, uyarıya rağmen engel olmayan malik, çıkan yangın sonucu doğan zarardan Bk.m.58 ve TMK.m.661 gereğince değil, BK.m.41.gereğince sorumludur.

Yanan yapının mülkiyeti davalıdır. Zarar gören bitişik taşınmazın maliki, yanan yapının maliki tarafından tamamen terk edilmiş ve bakımsız duruma sokulmuş olması itibariyle yağmur suları ve benzeri tabii olaylar nedeniyle kendi yapısına zarar verdiğini yazı ile açıklayarak davalı vakıflar idaresini uyarmıştır. Hüseyin Ağa Camiinin meşrutası olan bu mal konusundaki uyarıya sonuç vermemiş, yapının bu yüzden ne idüğü belirsiz kişilerin sığınma yeri olarak kullanıldığı anlaşılmıştır. Olay günü çıkan yangın davacının yapısına zarar vermiştir. Her ne kadar yangının nedeni anlaşılamamışsa da, davalının maliki bulunduğu yapıyı kuruluşunun amacı uyarınca kullanmada uyarıya rağmen gösterdiği aşırı ve ağır savsama ile gerçekleşen zarar arasında uygun neden sonuç bağı vardır. Bu bağ gerçekleşen zarardan davalının Medeni Yasa'nın 661 ve Borçlar Yasası'nın 58.maddeleri uyarınca değil, Borçlar Yasasının 41. maddesi gereğince sorumlu kılınmasını gerektirir. Mahkeme kararında uygun sebep sonuç bağının niteliği konusunda nazari eserlerde yazılı

bulunan ilmi esaslar ve olayın özellikleri üzerinde durulmuş değildir. Terk edilmiş, her tarafı açık bir yapıyı yersiz yurtsuz kişilerin barınak yeri olarak kullanmayı gelenek haline getirmeleri harap ve yanmaya elverişli bir yerin daima yangın çıkarılmasına ve bu yolda bir tedbirsizliğe hazır tutulmuş bulunması zarar doğuran çok ağır bir tedbirsizliktir. Malik yapısından kendisiyle yaptığı sözleşmeye göre veya olayda olduğu gibi eylemli olarak yararlanmalara komşularına zarar vermeyecek biçimde kullanmayı sağlama borcunun altındadır. Uyarıya rağmen durumdaki ağır savsama, bu nitelikteki tehlike doğurucu bir sonucu hazırlar. O halde mahkemenin, kuruluş amacının aksi yönde gerçekleşen ağır savsama ile zarar arasında uygun sebep sonuç bağının bulunmadığına ilişkin kararı bozulmalıdır.

4.HD. 22.02.1970, E.1970/10056 - K.1970/493

Çatıda biriken karların temizlenmemesi "muhafazada kusur" oluşturur.

Davacı, komşu davalının gereğinden fazla eğimli çatısı bulunan bir ev yaptırması nedeniyle düşen kar yığınının kendi evine zarar verdiğini bildirerek bu zararının giderilmesini istemiştir.

Davalı, evini Belediyeden aldığı izin belgesine uygun biçimde yaptırdığı savunmuştur. Şu duruma göre öncelikle davalının izin belgesinin dayanağı proje getirtilerek incelenmelidir. Eğer, ona aykırı eğimde çatı yaptırmışsa olayda kusuru bulunması nedeniyle sorumlu tutulmalıdır. Yerel mahkemece, bu konu üzerinde durulmaksızın o yapının Belediye İmar Talimatnamesinde belirtilen eğimi taşımaması nedeniyle ödetme kararı verilmesi, eksik inceleme yönünden bozulmalıdır.

Davacı, dava dilekçesinde ayrıca zararına davalının biriken karları temizlememesinin yol açtığını ileri sürmüştür. Gerçekten, yapı sahibinin sorumluluğu kusursuz sorumluluktur. BK.nun 58. maddesi gereğince "muhafazadaki kusurdan dolayı mesul olur". Olayımızda davalıya düşen yüküm, karların düşüp zarar verecek biçimde çoğalmasına yol açılmadan davalının onları temizlemesidir. Öyleyse bu açıdan bir inceleme yapılmadan hüküm kurulması da bir başka bozma nedenidir.

4.HD.30.04.1984, E.1984/3825 - K.1984/4237

Balkon korkuluğunun fenni esaslara uygun yapılmadığını bilerek kiralayan davacıların, dört yaşındaki çocuğu yalnız bırakıp önleyici tedbir almamış olmalarından dolayı çocuğun balkondan düşme olayında malikle birlikte sorumlu oldukları kabul edilmelidir.

Borçlar Kanunu 58.maddesinde: "Bir bina veya yapı eserinin fena yapılmasından veya bakımındaki eksiklikten malikin sorumlu olacağı" hükmü bulunmaktadır. Davalının, davacılara kiraladığı binanın balkon korkuluğunu fenni esaslara uygun bir şekilde yaptırmadığı ve tehlikeli durumu bertaraf edecek bir tedbir almamak suretiyle olayda kusurlu bulunduğu hususunda Yargıtay Özel Dairesi ile mahkeme arasında bir uyuşmazlık yoktur. Mahkemece, bu olayda davacıların bir kusuru bulunmadığı, bütün kusurun davalıda toplandığı sonucuna varılarak, tazminata hüküm olunmuştur. Oysaki, davacılar bu binayı kiraladıkları sırada, yeterince balkon korkuluğu bulunmadığını gördükleri ve kendilerinin, 4 yaşında bir çocukları bulunduğu halde, bu durumdaki binayı kiralamış olmakla ve sonra da B.K. nun 249 ve 250. maddeleri hükmünden yararlanıp akdi feshetmemekle kusurlu duruma düşmüşlerdir. Bundan başka davacılar B.K.nun 251.maddesinde açıklandığı üzere, kusurlu durumu gidermek için hiçbir teşebbüste bulunmamışlardır.

Davacıların, balkon durumunu bildikleri halde, 4 yaşındaki küçük çocuklarının her zaman için buradan düşebileceğini gözönünde tutmayarak, onu yalnız bırakmaları ve önleyici hiçbir tedbir almamış olmaları da, onların kusur ve ihmalleri sonucunda düşme olayının meydana geldiğini ve böylece her iki tarafın da birlikte kusurlu bulduklarını ortaya koymaktadır. Bu durum karşısında mevcut bilirkişi raporu, bu husustaki uyuşmazlığı çözmeye yeterli bulunmadığından yeniden bilirkişi incelemesi yaptırılarak tarafların kusur derecelerinin tesbit ettirilmesi ve B.K. nun 98 ve 44 maddeleri hükümleri göz önünde tutularak bir sonuca varılması gerekmektedir.

Mahkemece, özel dairenin yerinde olan bozma kararına uyulmayarak eski hükümde direnilmesi, bu bakımdan yasaya ve usule aykırıdır.

HGK.29.09.1973, E.1972/4-22 – K.1973/740

Çok şiddetli fırtına ya da yağmur gibi doğal etkilere dayanamayacak kötülükte yapılan duvarın verdiği zarardan, mâlik BK.58.maddesi uyarınca sorumlu olur.

Bilirkişi raporundan ve tarafların karşılıklı birleşen sözleriyle toplanan delillerden, davalının üzerinde yapı bulunmayan arsasının etrafına, belediye emirleri uyarınca yaptırdığı temelsiz duvarın 120-140 santimetre yükseklikte olup bu seviyeye kadar kireç harçla sağlam bir şekilde örüldüğü, fakat bunun üzerine (gereği gibi kireç harçla örülmüş olmayan ve bir yük taşıyıcı niteliği bulunmayan) bütün biriketlerin üst üste konulduğu anlaşılmaktadır. Bulvarın arsa ile kesiştiği yere yapılan bu duvarın üzerindeki biriketler, kamunun geçmesine bırakılan bulvardan davacı geçerken, esen şiddetli fırtına ile davacının üzerine düşüp yaralanmasına ve tedavi zorunluguna, böylece zararına yol açmıştır. Belediyenin, mâliki, arsasını çevreleyen duvar yapmaya zorunlu tutması; yapılan duvarın fena yapılmasını gerektirmeyeceği gibi, duvarın, esen şiddetli rüzgâr veya fırtınaya dayanabilecek

güçte yapılmamış ve herkesin geçme hakkı olan yol üzerindeki insan ve eşyaya zarar vermesinden mâlik Borçlar Kanunu 58.maddesinin açık hükümleri uyarınca, kusursuz sorumluluk esaslarına göre sorumlu bulunmuştur. Olay, sözü edilen kanun hükmünün öngördüğü en tipik örneklerden biridir. Bu hüküm uyarınca, malik, yapının veya imâl olunan şeyin kötü tertibi veya başkalarına zarar verebilecek, tehlike yaratabilecek durumda yapılmasından veya kötü korunmasından kusuru olmasa bile sorumludur. Çok şiddetli, fırtına, çok şiddetli yağmur gibi tabii etkilere dayanamayacak kötülükte yapılan duvarın verdiği zarardan mâlikin sorumlu tutulmaması anılan kanun hükmüne aykırı olup hüküm bozulmalıdır.

4.HD.17.04.1967, E.1966/66 – K.1967/3388

Evinin bahçesinde lâğım çukuru açıp, etrafını çevirmeyen, gerekli koruyucu tedbirleri almayan malik sorumlu olur. Buna karşılık davacılar yönünden, çocuğun kendi başına bırakılması birlikte kusur sayılır.

Davacıların çocuğu, davalının bahçesinde 2x2 ebadında bir metreden fazla derinliğinde üstü tamamiyle açık bulunan içi su dolu hela çukuruna düşüp boğulmuştur. Davalı aleyhinde ceza mahkemesinde açılan dava aflat düşmüştür. Ölüm sonucu davacılar destekten yoksun kalmış, maddi ve manevi zarara uğramışlardır.

Davalı, bahçesinde bir lâğım çukuru açmıştır. Helâ çukurunu açık bırakmış ve yağın yağmurlarla dolmuştur. Bahçeye hariçten kolayca girilmesi mümkündür. Çukurun fenni şartlara uygun olarak da yapılmadığı bir gerçektir. Ba hçeye hariçten kolayca girilebileceği göz önünde tutularak, çukurun yanına yaklaşılmasını önleyecek tedbirlerin alınması ve engel ile çevrilmesi zorunlu bulunmaktadır. Etrafın meskun bir yer olması ve her ailede küçük çocukların varlığı nedeniyle bu çukura küçük çocukların düşüp boğulabileceği açık seçik olup davalı bunu düşünerek yağmurlar devamlı da yağsa bile yukarıda belirtildiği gibi gereken koruyucu tedbirleri alması, hukuk düzeninin ona yüklediği bir ödev ve borçtur. Böyle yapılmayınca davalı, hukuk kurallarına aykırı davranmış demektir. Öte yandan ve davacılar yönünden küçük çocuğun başı boş bırakılması, bahçeye girip orada oynaması bir kusurdur. Bu nedenle davacılar malikle birlikte sorumlu tutulmalıdır.

4.HD.18.04.1967, E.1966/642 – K.1967/7594

Bir yapının kanalizasyon mecrasının tamiri sırasında vukua gelen zarardan, tamiratı yaptıran kendisi dahi olmasa, mal sahibi sorumludur.

Davacı idare, her iki davalıya ait binaların mecrasının tamiri sırasında telefon kablolarına ika edilen zararın tazminini talep etmiş; bina sahiplerine karşı BK.58'inci maddesine ve tamiratı yapan ve yaptıran işçi ile kiracıya karşı aynı kanunun 41'inci maddesine dayanmıştır. Bu iki hakkın amacı, aynı zararın giderilmesi olduğundan, ortada hakların yarışması denilen hukuki durum mevcuttur. Dava haklarının yarışması halinde hak sahibi, bu hakların hepsini aynı zamanda kullanabileceği gibi, bunlardan bir tanesini de kullanmaya yetkilidir. Diğer taraftan mecra binanın mütemmim cüzü olup bina mefhumuna dahil olduğundan, BK.58.maddesi gereğince, mecranın tamiri sırasında verilen zarardan bina sahibinin sorumlu olması gerekir.

3.HD.29.04.1958, E.1958/3119 – K.1958/2697

Yapı maliki, yapının kötü yapılmasından veya korunmasındaki ve bakımındaki kusurdan ötürü sorumludur.

Bk.58.maddesi hükmüne göre zarara sebep olan binanın maliki bulunan davalı, bu binanın fena yapılmasından veya korunmasındaki ve bakımındaki kusurundan doğan zararlardan mutlak surette sorumlu olup, çatının çökmesi sebebiyle ölen davacıların murisinin yaşlı olması manevi tazminatın tenzilini gerektirmez. Manevi tazminat miktarının takdiri hakime aittir.

4.HD.29.01.1953, E.1953/619 – K.1953/366

Depo kapağının açık tutulmasından, ticarethane sahibi sorumludur.

Kazanın davalıya ait ticarethanenin kömür deposu kapağının açık bırakılmasından kaynaklandığı anlaşılmıştır. Ticarethanenin maliki bulunan davalı, Borçlar Kanunu'nun 58'inci maddesine göre o ticarethanenin teferruatından olan depoyu muhafazadaki kusurundan dolayı sorumludur. Herkesin gelip geçmesine mahsus bir mahalde bulunan depo kapağını açık bırakmak sorumluluğu gerektirir bir kusurdur.

4.HD.31.01.1944, E.1944/510 – K.1944/270

Elektrik direği ve havai elektrik hattı, BK.m.58’de yazılı yapı eseri kavramına girer.

Davacıya ait hayvanın davalılardan Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu’na ait elektrik direğini temas etmesi üzerine direğe geçen cereyana kapılıp öldüğü anlaşılmaktadır. Elektrik direği ve havai elektrik hattı, BK.58’inci maddesinde yazılı imal olunan şey kavramına dahildir. Çünkü bu gibi şeyler sabit olup gayrimenkul mahiyetindedir. Bu itibarla davalı Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu sözü geçen 58.madde gereğince sorumludur. Bu maddede yer alan sorumluluk “kusursuz sorumluluk” olup adigeçen Kurumun sorumlu tutulması için kusuru bulunması şart değildir.

3.HD.18.03.1959, E.1959/1842 – K.1959/1603

Elektrik tesisatı yapı kavramı içine girer. Koruma kapsamında, tesisatı tetkik ve muayene etmek de vardır.

Borçlar Kanunu 58.maddesi gereği, bir binanın maliki, onun fena yapılmasından yahut muhafazadaki kusurundan dolayı sorumludur. Bina tabiri, zemin dahilinde yahut elektrik gibi zemin üstünde inşa edilmiş olup, dikkat ve itinanın ispatı suretiyle mesuliyetten kurtulmayı da mümkün kılan her şeye şamildir. Bundan başka elektrik telinin fenne uygun surette yapılmış ve fırtınadan kopmuş olması şirketin mesuliyetini ortadan kaldırmaz. Çünkü muhafazadaki kusurundan dahi şirket sorumlu bulunmuştur. Zaman zaman ve özellikle fırtınalı anlarda tesisatı tetkik ve muayene etmek ve kopmuş tellerin ıslah ile tamirini yapmak muhafaza kavramına dahildir. Aksi halde sorumluluğu gerektirir.

4.HD.18.04.1940, E.1940/128 – K.1940/936

Kanal, imâl olunan şey kavramı içine girer. Kanal açılması yüzünden tehlikeye uğrayanın, bunun giderilmesini istemeye hakkı vardır.

İmâl olunan bir şeyden ve hadisemizde olduğu gibi kanal açılmasından doğan tehlikenin giderilmesini istemeye, tehlikeye uğrayanın hakkı bulunduğu, MK.656 ve BK.59. maddelerinin birinci fıkraları ile kabul edilmiştir. İmâl olunan şeyler arasında kanalların da bulunduğu hukuk âlimlerince kabul edilmiştir. (Oser-Schönenberger, Borçlar Hukuku - Adliye Vekâleti tercümesi, s.533; Von Tuhr, Borçlar Hukuku umumî hükümleri - Cevat Edege tercümesi, Cilt:I,s.430) Davacı,davalıların tarlalarında açtıkları kanallardan gelen su taşkınlıkları ile kendi tarlasına kum kaplatmak suretiyle zarar verdiğini ileri sürerek tehlike ve zararın giderilmesi için davalıların gerekli tedbirleri almaya mecbur tutulmasına karar verilmesini istemiş ve tehlike ve zarar verme olayı mahkemece sabit kabul edilmiştir. Şu hale göre, mahkemenin tehlikenin giderilmesi için alınacak tedbirin en uygun şeklini bilirkişiye tespit ettirmesi ve ondan sonra davalıyı bu şekilde tehlikeyi gidermeye mecbur tutmaya karar vermesi gerekli iken bu cihetin kararda tamamen unutulmuş olması usul ve kanuna aykırıdır.

Davacı tarlasına komşu tarlanın kiracısı tarafından kiralanan tarlada açılan kanal yüzünden meydana gelen zararı mal sahibi ile kiracıdan istemektedir. Kiracı tarafından açılan kanalın bulunduğu tarlanın sahibi kendisine isnadı mümkün hiç bir kusur olmasa bile kanalın açılması yüzünden komşunun uğradığı zarardan BK.58’inci ve MK.656’ncı maddeleri hükümlerince sorumludur. Mâlikler müşterek oldukları takdirde sorumlulukları hisseleri ile mütenasiptir. Mâlikin inşa ve muhafazadan ayrıca bir kusuru varsa zarar görenin hakkı BK.41’inci maddesiyle yarış halindedir. (Von Tuhr, Ter:I,432). Hadisemizde davacı mâliklerin bir fiili veya ihmali bulunduğunu ileri sürmeden mâlik sıfatıyla zararının tazminini istemekte; ihtarına rağmen davalı mal sahiplerinin zararın verilmesinde ihmâl gösterdiklerini ileri sürmektedir. İhtar tarihinden sonra su baskınının ve bunun sonucu olan zararın devam edip etmediği araştırılarak eğer zarar devam etmiş ise mal sahiplerinin B.K.41,58, MK. 656 ncı maddeleri ile ve ihtar tarihinden sonra zarar devam etmemiş ise yalnız BK.58 ve MK.656 ncı maddelerine göre davalı mâliklerin zarardan mesul tutulmaları gerekir. Mahkemece bu cihetler araştırılmadan ve bu kanun hükümleri gözetilmeden, kanalın kiracı tarafından açıldığı, davalı mal sahiplerinin bu işte herhangi bir suretle alâka ve tesirleri bulunduğu sabit olmadığı ileri sürülerek mal sahipleri hakkındaki davanın reddine karar verilmesi dahi kanuna aykırıdır.

4.HD.23.11.1957, E.1957/6612 – K.1957/6934

Fırtınada düşen ağacın zararı

Fırtına yüzünden davacının evi üzerine yıkılarak zarar meydana getiren ağacın düşmesi Medeni Yasa’nın 656.maddesi hükmünce incelenmesi gereken ve kusursuz sorumluluk esaslarını kapsayan bir olaydır. (818/m.58 743/m.656, 644)

Dikili bir ağacın, onu deviren fırtına etkisiyle komşu taşınmaz üzerine düşerek üzerindeki evi hasara uğratması Borçlar Yasası’nın 58. maddesiyle değil, Medeni Yasa’nın 656. maddesiyle doğan bir dava hakkını meydana getirir. Ancak maddenin yazılışı yeterli derecede açık olmadığından hakim, bu eksikliği takdir hakkıyla giderir. Fırtınanın normal ve her zaman esebilecek bir rüzgar olduğunun

meteorolojiden bildirilmesine, davacının davadan önce Medeni Yasa'nın 664. maddesine dayanarak dava açması da davalıyı muhtemel zarardan haberdar edecek, uyuracak bir davranış olmasına göre işin esasının etraflı biçimde incelenmesi zorunluğudur. Çünkü Yasa'nın bu hükmüne dayanan esas bir kusursuz sorumluluk esasına dayanır. Bunun dışında her zaman esebilecek normal şiddette bir fırtına ile bur ağacın devrilebilmesi olanağı bir mücbir sebep de sayılmaz. (Bakınız: Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 1966/1, Sh.25'de açıklanan Federal Mahkeme Kararı, Vieland, Kanuni Medenide aynı haklar, Sh.260; V. Tuhur. Borçlar Yasası Genel Hükümler Sh.433).

O halde devrilen ağacın davacının mülkiyetinde meydana getirdiği zararın esas yönünden incelenerek karar verilmemiş olması bozmayı gerektirir.

4.HD.15.10.1975, E.1974/10329 - K.1975/10657

Komşuluk hukukuna dayanan ödence davasını, malik yanında zarara uğrayan taşınmaz üzerinde zilyet bulunan aynı ve kişisel hak sahipleri de açabilir.

(743/m.656,661,662 818/m.58)

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı kanıtlarla, yasaya uygun gerektirici nedenlerle ve özellikle mülk sahibinin hafriyat ve inşaatta bulunurken komşunun arsasına zarar vererek veya zarara maruz bırakarak veya üzerindeki binaları tehlikeye koyarak izrar edemeyeceğine dair MK.nun 662. maddesinin 1.fıkrasındaki yasaklamaya ilişkin hükmün müeyyidesini gösteren aynı Kanunun 656. maddesi hükmü karşısında dava hakkına yalnız komşu taşınmaz malikinin değil, onunla birlikte o taşınmaz üzerinde aynı veya şahsi bir hakka dayanarak zilyet bulunan kimsenin de sahip bulunmasına, buradaki zarar kelimesi değerlendirilirken komşu gayrimenkulün kullanılmasına verilen zararın her türlüünü içine aldığı gözönünde tutulması gerekmesine ve sözü edilen hukuki esasa dayanan davanın, mülkiyet hakkını kullanarak komşusuna zarar vermiş veya ciddi zarar verme tehlikesi doğurmuş taşınmazın sahibine karşı açılması gerektiğine göre yerinde görülmeyen bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve yasaya uygun olan hükmün onanmasına oybirliğiyle karar verildi.

4.HD. 08.02.1980, E.1979/13136 K.1980/1556

ZAMANAŞIMI

Kiralayanın kiralanan gerekliliği bakım ve onarımı yapmaması nedeniyle, elektrik tesisatında oluşan arıza sonucu çıkan yangın nedeniyle tazminat davasının zamanaşımı süresi (10) yıldır. (B.K.m.125)

Davacı, davalı kiralayanın kiracısı olduğunu, kiralayan tarafından kiralanan gerekliliği bakım ve onarımının yapılmaması nedeniyle elektrik tesisatında oluşan arıza sonucu çıkan yangında zarara uğradığını ileri sürerek eldeki davayı açmıştır. Dava konusu uyuşmazlık sözleşme ilişkisinden doğmakta olup bu tür davalar Borçlar Kanununun 125. maddesi gereğince 10 yıllık zamanaşımına tabidir. Olay tarihi ile dava tarihi arasında 10 yıllık zamanaşımı süresi dolmamıştır. Öyle olunca dava zamanaşımına uğramamıştır. Mahkemece işin esasına girilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı, olup bozma nedenidir.

13.HD.23.6.2005, E. 2005/5651 - K. 2005/10743

Davacı, davalılar tarafından yapılan tünel kazma çalışmaları sırasında meydana gelen yer sarsıntılarını nedeniyle evinde hasar oluştuğunu belirterek maddi tazminat istemiştir. Zarar kapsamının belirlenmesi gelişmekte olan bir duruma bağlı ise, diğer bir deyişle zararı doğuran eylem veya olgu devam ediyorsa, bu gelişme sona ermedikçe zamanaşımı işlemez.

Davacı davalılar tarafından yapılan tünel kazma çalışmaları sırasında meydana gelen yer sarsıntılarını nedeniyle evinde hasar oluştuğunu belirterek maddi tazminat istemiştir. Davacı vekili tarafından yargılama sırasında ıslah dilekçesi verilerek maddi tazminat istem miktarı artırılmıştır.

Davalı şirket, ıslah dilekçesine karşı süresinde zamanaşımı definde bulunmuş; Mahkemece, davalının zamanaşımı definde yerinde görülmüş ve ıslah ile istenen miktarın reddine karar verilmiştir. Oysa bilirkişi raporlarında yer alan açıklamalar ve belirlemelerden davacının evinin hasara uğramasına neden olan zemin oturumlarının halen az da olsa devam ettiği, tünel kazısının neden olduğu zemin hareketlerinin henüz tamamlanmamış olduğu ve zararın devam ettiği anlaşılmaktadır.

Sorumluluk hukuku ilkelerine göre, zararın kapsamının belirlenmesi "gelişmekte olan bir durum"a bağlı ise zamanaşımı, bu gelişme sona ermedikçe işlemeye başlamaz. Dosya kapsamından; davalının kazı çalışması nedeniyle davacıya ait yapıda çatlaklar, ayrılmalar ve zeminde bozulmalar meydana geldiği, oluşan hukuka aykırı durumun ıslah tarihinde de devam ettiği anlaşılmaktadır. Şu durumda, zararlı sonuç bakımından gelişen durum söz konusu olup ıslah ile istenen dava bölümünün

zamanaşımına uğradığından söz edilemez. Karar, açıklanan bu nedenlerle yerinde görülmemiş ve bozmayı gerektirmiştir.

4.HD.30.01.2009, E.2008/5417 - K.2009/1353

Alıcı ile satıcı arasındaki sözleşme ilişkisinin “güven ortamında” zarar gören üçüncü kişinin açtığı davada (10) yıllık sözleşme zamanaşımının uygulanması gerekir.

Bir hukuki ilişkide üçüncü kişi konumunda bulunan kimseler üzerinde borç ilişkisi ne şekilde etkili olabilir? Başka bir ifadeyle, borçlunun edim borcuna yada koruma yükümlülüğüne aykırı davranması sonucunda zarar gören üçüncü kişiler, “haksız fiil” hükümlerine göre değil de, doğrudan doğruya “**akde aykırılık**” hükümlerine dayanarak tazminat talep edebilirler mi?

Bilindiği gibi, akit ilişkisinden doğan yükümler, sadece asli ve yan edim yükümleriyle asli edime yardımcı olan ve asli edimin tam ve doğru bir şekilde yerine getirilmesine hizmet eden yan yükümlerden ibaret değildir. Modern hukuk literatürü, söz konusu yükümler dışında ifa menfaatiyle ilişkisi olmayan ve fakat en az ifade menfaati kadar önemli ve onun yanında ikinci bir menfaati koruma ve tesbit gereğini duymuştur. İfa menfaati yanında yer alan bu diğer menfaat "**koruma menfaati**"dir (Eren, F., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C: I, Ankara-1991, s. 46; Akünel, T., Sorumluluk Hukukunda Sözleşmenin Nisbiligi Prensibinin Aşılması, YD., C: 14, Sayı: 3, Temmuz-1988, s.225). Koruma menfaati, alacaklının mal ve şahıs varlığı değerlerinden oluşan menfaatlerin bütününe ifade eder. Bu itibarla koruma yükümleri, borç ilişkisinden doğan edim yükümleri ve bağımlı yan yükümlerin yanında yer alan ve fakat onlardan bağımsız bir kavramdır. Koruma yükümleri akid kurulmadan önce ve akdin müzakereleri safhasında mevcut olduğu gibi, edimin ifası sırasında da mevcuttur. Dolayısıyla ve yükümlerin hukuki dayanağı taraf iradeleri değil, kanundur (Canaris, Ansprüche wegen "positiver Vertragverletzung" und "Schutz Wirkung für Dritte" bei nichtigen Verträgen, Juristenzeitung 1965, s.476). İşte özelliklerinin bir kısmı burada kısaca belirtilen yükümleri, borçlu için, alacaklıya olduğu kadar, ona yakından bağlı olan ya da edime yakınlığı nedeniyle **koruma alanı** altında bulunan kişilere karşı da aynen geçerlidir. İşte koruma yükümleri sayesinde, borçlu ile alacaklı arasında olduğu kadar, borçlu ile bir takım üçüncü kişiler arasında da hiç bir edim yükümü ihtiva etmeyen sadece koruma yükümlerinden oluşan bir borç ilişkisi oluşur. Bir başka ifadeyle, söz konusu borç ilişkisi üçüncü şahıslar üzerinde tesir icra eden, üçüncü şahsı koruyucu etki doğuran bir borç ilişkisidir ve bu borç ilişkisinin kaynağı MK.nun 2. maddesidir.

Burada cevaplandırılması gereken diğer bir husus da, yukarıda hukuki niteliğini açıkladığımız borç ilişkisinin kapsamına hangi üçüncü kişilerin dahil olacağı sorunudur. Yerli ve yabancı literatürde bu alanda çeşitli görüşler ileri sürülmekle beraber (bu görüşler hakkında ayrıntılı bilgi için, bakınız: Tandoğan, H.; Üçüncü Şahsın Zararının Tazmini, Ankara-1963; Akyol, Ş., Tüm Üçüncü Şahıs Yararına Sözleşme, İstanbul-1976, s.51 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, N., Borçlar Hukuku Dersleri, 1.Fasikül, 2.Bası, İstanbul-1985, s.32 vd.), öncelikle somut olay bakımından davacının durumunu tesbit etmek gerekir. Olayda davacı, satım akdindeki alıcının yardım talebi üzerine onun evine yardıma gelmiş ve hemen gerekli önlemleri almak isterken gaz kaçağı sonucu tüp patlamış ve davacı yaralanmıştır. Burada borç ilişkisinin bünyesi gereği, edime bağlı olan bir takım tehlikelerin, en az tüpü satın alan kadar üçüncü kişi konumunda olan davacıyı da tehdit etmesi durumu söz konusudur (Gerahuber,J., Drittwirkungen im Schuldverhaeltnis kraft leistungsnaehe, Festschrift für Arthur Nitisch, s. 270). Zira, Gerahuber'in de belirttiği gibi (s.270 vd.; ayrıca bkz. Tandoğan, s. 314 vd.), edime yakınlıkları nedeniyle zararlarının sözleşmeye aykırılık hükümleri gereğince tazminine müsaade edilecek üçüncü şahısların sınırını belirleyebilmek için, bu üçüncü kişiler ile ifa sahasında olan borç ilişkisi arasındaki irtibata bakmak gerekir. Borç ilişkisinin bünyesi icabı, edime bağlı olan tehlikeler üçüncü kişiyi de en az alacaklı kadar tehdit ediyorsa, üçüncü kişiye, doğrudan doğruya borçluya karşı ileri sürülmesi mümkün olan akde aykırılık hükümlerine dayanan bir tazminat talebi tanınmalıdır (Ayrıca bkz. Canaris, s. 478).

Zira davacı olayda alıcıya yardıma gelmekle alıcı ile satıcı arasında mevcut olan borç ilişkisinin **güven ortamına** dahil olmuştur (Bu güven ortamı konusunda bkz. Canaris s. 478; ayrıca bkz. Akünel, s.234). Bu itibarla, dava konusu uyuşmazlıkta, satıcı (tüp bayii) nin satım akdinde üçüncü kişi konumunda bulunan davacıya karşı akitten doğan hiç bir asli edim borcu mevcut olmamakla beraber burada, borçlunun bizzat alacaklıya karşı göstermek zorunda olduğu koruma yükümlünün, alacaklıya yakından bağlı olan ya da edime olan yakınlığı nedeniyle **koruma alanı** altında bulunan kişilere de teşmil edilmesi gerekir. Bir başka ifadeyle burada, Kanun (MK.m.2) gereğince borçlu ile alacaklı arasında olduğu kadar, borçlu ile üçüncü kişi durumunda olan davacı arasında da, hiç bir edim yükümlülüğü ihtiva etmeyen ve fakat **koruma yükümlülüğüne dayanan üçüncü şahsı koruyucu etkili bir borç ilişkisi** olmuştur. Dolayısıyla da davacının akde aykırılık

hükümlerine göre tazminat talebinde bulunması yerindedir ve uyuşmazlığa **on yıllık zamanaşımı** süresinin uygulanması gerekir.

HGK.06.05.1992, E.1992/13-213 K.1992/315 (YKD.1992/8-1176 vd.)

www.TazminatHukuku.com

www.TazminatHukuku.com

www.TazminatHukuku.com